

בית המדרש "תורת דוד"
ע"ש הגה"צ רבי דוד בר חן זצ"ל - רבה של שדרות,
והרבנית רות בר חן ע"ה

"תורת דוד"

השיעור השבועי

פרשת אחרי מות
קדושים (פסח שני)

תשפ"ה

(שנה ח', גליון מס' 388)

שיעורי הרב אליהו בר חן

e0527191965@gmail.com | 052-719-1965

השיעור השבועי מתקיים בכל יום שלישי **באמצעות הזום**

לקבלת קישור כניסה:

052-719-1965 / 055-557-0895

זמן תחילת השיעור:

שעון קיץ - 20:30

שעון חורף - 20:00

לקבלת הגיליון השבועי בדוא"ל:

נא שלחו הודעה לכתובת: k.torat.david@gmail.com

תחת הכותרת "גיליון שבועי"

פרשת אחרי מות קדושים (פסח שני) התשפ"ה

"זה לעמת זה"

א. "וימאת עדת בני ישראל, יקח שני שעירי עזים לחטאת, ואיל אחד לעלה. והקריב אהרן את פר החטאת אשר לו, וכפר בעדו ובעד ביתו. ולקח את שני השעירים, והעמיד אתם לפני יהוה - פתח אהל מועד. ונתן אהרן על שני השעירים גרלות, גורל אחד ליהוה וגורל אחד לעזאזל. והקריב אהרן את השעיר אשר עלה עליו הגורל ליהוה, ועשהו חטאת. והשעיר אשר עלה עליו הגורל לעזאזל - יעמד חי לפני יהוה, לכפר עליו, לשלח אתו לעזאזל המדברה. והקריב אהרן את פר החטאת אשר לו, וכפר בעדו ובעד ביתו, ושחט את פר החטאת אשר לו", (פרשת "אחרי מות", ויקרא, טז, ה' - יא').

"לא תקם ולא תטור את בני עמך, ואהבת לרעך כמוך, אני יהוה", (פרשת "קדושים", ויקרא, יט' - יח').

"ויהי אנשים אשר היו טמאים לנפש אדם, ולא יכלו לעשות הפסח ביום ההוא, ויקרבו לפני משה ולפני אהרן, ביום ההוא. ויאמרו האנשים ההמה אליו, אנחנו טמאים לנפש אדם, למה נגרע לבבתי הקריב את קרבן יהוה במעדו - בתוך בני ישראל. ויאמר אליהם משה, עמדו ואשמעה מה יצוה יהוה לכם. וידבר יהוה אל משה, לאמר. דבר אל בני ישראל, לאמר, איש איש כי יהיה טמא לנפש, או בדרך רחקה, לכם או לדרתיכם, ועשה פסח ליהוה. בחדש השני, בארבעה עשר יום, בין הערבים, יעשו אתו, על מצות ומררים יאכלהו. לא ישאירו ממנו עד בקר, ועצם לא ישברו בו, ככל חקת הפסח יעשו אתו", ("פסח שני", במדבר, ט', ו' - יב').

ב. במסכת מגילה ¹, מצינו לדבריו של רבי שמעון בן אלעזר:

"עזרא, תיקן להן לישראל -

שיהו קורין קללות שבתורת כהנים, קודם עצרת,

¹ לא' ע"ב.

ושבמשנה תורה, קודם ראש השנה".

והקשתה הגמרא :

מאי טעמא?

והביאה הגמרא, לתירוצו של אביי, משמו של ריש לקיש :

"כדי שתכלה השנה וקללותיה".

והקשתה הגמרא :

"בשלמא, שבמשנה תורה איכא, כדי שתכלה שנה וקללותיה,

אלא שבתורת כהנים, אטו עצרת ראש השנה היא?".

ותירצה הגמרא :

"אין, עצרת נמי ראש השנה היא, דתנן ², 'ובעצרת על פירות האילן'".

והנה, בדברי הגמרא הנ"ל, יש לעיין :

היאך ובמה נחשב "עצרת" לראש השנה, שעל ידו "תכלה שנה וקללותיה"?

והנה, כתב הגה"ק רבי צדוק הכהן זיע"א מלובלין ³ :

"צריך להבין, הא עיקר מאכל האדם היא הלחם,

כמו שכתוב ⁴, 'כִּי לֹא עַל הַלֶּחֶם לִבְדּוֹ יְחִיָּה הָאָדָם'.

ובפסח, העולם נידון על התבואה ⁵,

² ראש השנה, פ"א מ"ב.

³ בספרו הקדוש "פרי צדיק", פרשת "בחוקותי", אות י'.

⁴ דברים, ח' - ג'.

⁵ ראש השנה, פ"א מ"ב:

"בארבעה פרקים העולם נידון -

בפסח, על התבואה,

בעצרת, על פירות האילן,

בראש השנה, כל באי עולם עוברין לפניו כבני מרון ...

והיה לו לתקן שיקראו קודם, מהאי טעמא?"

וביאור דבריו הקדושים:

שמחמת ובחג הפסח נדונים על התבואה, ומן התבואה מכינים את הלחם, שהוא עיקר מאכלו של האדם,

אם כן, היה ראוי יותר לקרוא בתורה בציבור את פרשת "בחוקותי", קודם חג הפסח,

בכדי שכבר אז "תכלה השנה וקללותיה".

ותירץ רבינו זיע"א:

"אך העניין, שקודם הקלקול מאדם הראשון, ניתן רק פרי העץ למאכל אדם, וכמו שנאמר ⁶, 'וַיֵּטַע ... בְּגֵדָן'.

ונטיעה, היא באילנות.

אך אחר הקלקול, 'וְאָכַלְתָּ אֶת עֵשֶׂב הַשָּׂדֶה' ⁷.

רק, 'כִּינֹן שֶׁשָּׁמַע אָדָם הָרָאשׁוֹן כֹּן, הִזְיָעוּ פָּנָיו,

אָמַר, מָה אֲנִי נִקְשָׁר לְאַבוֹס כְּבִהְמָה?

אָמַר לוֹ הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, הוֹאִיל וְהִזְיָעוּ פָּנָיִךְ, תֹּאכַל לֶחֶם' ⁸,

והיינו, שיהיה לו טורח, לעשות מחיטה לחם.

וכמו שאמרו ⁹, 'כמה יגיעות יגע אדם הראשון, עד שמצא פת לאכול, חרש וזרע' וכו' ¹⁰.

ובחג, נידונין על המים".

⁶ בראשית, ב' - ח'.

⁷ בראשית, ג' - יח'.

⁸ בראשית רבה, פרשה כ', י'.

⁹ ברכות, נח' ע"א.

¹⁰ שם בגמרא:

אבל, קודם הקלקול, אף חיטה היה מין אילן, והיה גדל עליו גלוסקאות,

כמו שיהיה לעתיד ¹¹,

ועתידה חיטה, שתיתמר כדקל ¹² ...

והאילנות שנטע הקדוש ברוך הוא בעצמו בגן עדן, היה מתקיים לעולם, ולא היה

צריך שום נטיעה ועבודה ...

ורק אחר הקלקול, נאמר לו 'בָּזַעְתָּ אֶפְיָךְ תֹּאכַל לֶחֶם',

שיהיה נצרך לעבודה וטורח, וכמה יגיעות יגע וכו'.

ובעצרת, שהיא זמן מתן תורה, דכתיב ¹³, 'אֲנִי אֶמְרָתִי אֱלֹקִים אֶתָּם',

שיהיה התיקון כמו קודם החטא, שלא יהיה מיתה ¹⁴,

"בן זומא, ראה אוכלוסא על גב מעלה בהר הבית,

אמר, ברוך חכם הרזים, וברוך שברא כל אלו לשמשני ...

הוא היה אומר -

כמה יגיעות יגע אדם הראשון עד שמצא פת לאכול,

חרש, וזרע, וקצר, ועמר, ודש, וזרה, וברר, וטחן, והרקיד, ולש, ואפה -

ואחר כך אכל,

ואני משכים ומוצא כל אלו מתוקנין לפני.

וכמה יגיעות יגע אדם הראשון עד שמצא בגד ללבוש -

גזז, ולבן, ונפץ, וטוה, וארג, ואחר כך מצא בגד ללבוש,

ואני משכים ומוצא כל אלו מתוקנים לפני.

כל אומות שוקדות ובאות לפתח ביתי, ואני משכים ומוצא כל אלו לפני."

¹¹ שבת, ל"ע"ב:

"יטיב רבן גמליאל, וקא דריש, עתידה ארץ ישראל שתוציא גלוסקאות."

¹² כתובות, קיא' ע"ב:

"אמרו, עתידה חיטה שתיתמר כדקל, ועולה בראש הרים."

¹³ תהילים, פב' - ו'.

וכתיב¹⁵, 'וְאַתֶּם תִּהְיוּ לִי מִמְלַכֶּת כְּהֲנִים' וגו' -

שאז לא היו ישראל רק פנויים לתורה ועבודה, כמו קודם הקלקול, והיה מתבטל
אז כל היצר הרע וקלקול הנחש,

וממילא, מאכל אדם היה רק פירות האילן, כמו שהיה קודם קלקול אדם
הראשון,

ורק אחר החטא, חבלתם מעשיכם, 'אֲכַן כְּאָדָם תָּמוּתוּן'¹⁶.

מכל מקום, כשבא עצרת, הוא הזמן בכל שנה לתקן הקלקול ראשון מאדם
הראשון, וכמו שהיה במתן תורה,

וזהו 'בעצרת על פירות האילן'."

ומדבריו הקדושים, נשכיל ונבין, היאך ובמה נחשב עצרת לראש השנה:

שכן, אותו היום, הוא ראש השנה לתיקון אותו החטא של אדם הראשון, וכמו
שנתבאר.

והנה, לצורך קיום קריאת "קללות שבתורת כהנים קודם עצרת, וקללות שבמשנה
תורה קודם ראש השנה",

תיקנו לנו רבותינו זיע"א, שבשנה פשוטה, יתקיימו מספר פרשיות כפרשיות
מחוברות¹⁷.

אשר על כן, במאמר זה, נשתדל ללמוד ולהתבונן, בצורך החיבור של פרשיות
"אחרי מות - קדושים", דווקא, לקיום קריאת הקללות שבתורת כהנים קודם
עצרת.

¹⁴ עבודה זרה, ה' ע"א:

"אני אמרתי אלהים אתם, ובני עליין כולכם'. חבלתם מעשיכם, 'אכן, כאדם תמותון'."

¹⁵ שמות, יט' - ו'.

¹⁶ תהילים, פב' - ז'.

¹⁷ היינו:

ויקהל - פקודי, תזריע - מצורע, אחרי מות - קדושים, בהר - בחוקותי, מטות - מסעי, נצבים - וילך.

ג. הנה, ה"שעיר המשתלח", לוקח עמו לעזאזל את כל עוונותיהם של עם ישראל,

ואותו ה"שעיר", שהוא מִכְּנֹן כנגד היצר הרע, הרי הוא עצמו עשיו הרשע ¹⁸.

ויעויין בזה, מה שכתב ב"תנא דבי אליהו" ¹⁹:

"נוטל הקדוש ברוך הוא, כל עוונותיהם של ישראל, ונותן אותן על עשיו הרשע,

שנאמר ²⁰, 'וְנָשָׂא הַשְּׂעִיר עָלָיו, אֶת כָּל עֲוֹנוֹתָם'.

אמר עשיו, לפני הקדוש ברוך הוא -

רבונו של עולם, וכי מה כוחי, שנתת לי כל עוונות יעקב?

באותה שעה, נוטל הקדוש ברוך הוא כל עוונות יעקב, ונותן על בגדיו".

וכעין זה, מצינו לדרשתם של רבותינו ז"ל, במקום אחר ²¹:

"עֲשׂוֹ הָרָשָׁע, מִתְלַכֵּל בְּעֲוֹנוֹת כָּל יְמוֹת הַשָּׁנָה, וְאֵין לוֹ בְּמָה יִכְפֹּר.

אֲבָל יַעֲקֹב, מִתְלַכֵּל בְּעֲוֹנוֹת כָּל יְמוֹת הַשָּׁנָה, וּבֵּא יוֹם הַפְּפוּרִים וַיֵּשׁ לוֹ בְּמָה יִכְפֹּר,

שֶׁנֶּאֱמַר ²², 'כִּי בַיּוֹם הַזֶּה יִכְפֹּר'.

רבי יצחק אומר ... 'וְנָשָׂא הַשְּׂעִיר עָלָיו' ²³ - זֶה עֲשׂוֹ,

שֶׁנֶּאֱמַר ²⁴, 'הוּא עֲשׂוֹ אֶחָד אִישׁ שְׂעִיר'.

'אֶת כָּל עֲוֹנוֹתָם' ²⁵ - עֲוֹנוֹת תָּם,

¹⁸ "תיקוני זוהר", דף קלט' ע"ב.

¹⁹ זוטא, פרשה יט'.

²⁰ ויקרא, טז' - כב'.

²¹ בראשית רבה, פרשה סה', טו'.

²² ויקרא, טז' - ל'.

²³ ויקרא, טז' - כב'.

²⁴ בראשית, כז' - יא'.

²⁵ ויקרא, טז' - כב'.

שְׁנֵאמַר ²⁶, וַיַּעֲקֹב אִישׁ תָּם'."

ויעויין בדבריו של רבי אליעזר בן הורקנוס ²⁷, הסובר, ש"שעיר המשתלח" הוא נתינת שוחד ליצר הרע:

"יום שנתנה תורה, אמר סמאל ²⁸ לפני הקדוש ברוך הוא -

רבוננו של עולם, על כל הרשעים נתת לי רשות, ועל הצדיקים אין אתה נותן לי רשות?

אמר לו -

הרי יש לך רשות עליהן ביום הכפרים, אם יש להם חטא,

ואם לאו, אין לך עליהן רשות.

לפיכך, נותנים לו שוחד ביום הכפרים, שלא לבטל קרבן של ישראל,

שְׁנֵאמַר ²⁹, 'גורל אחד לה', וגורל אחד לעזאזל,

גורלו של הקדוש ברוך הוא - קרבן עולה, וגורלו של עזאזל - שעיר חטאת.

וכל עונותיהם של ישראל היה עליו,

שְׁנֵאמַר ³⁰, 'ונשא השעיר עליו את כל עונותם'.

ראה סמאל ³¹ שלא נמצא בהם חטא ביום הכפרים,

אמר לפניו -

²⁶ בראשית, כה' - כז'.

²⁷ "פרקי דרבי אליעזר", פרק מו'.

²⁸ בנוסחאות אחרות, הגירסא:

"שטן".

²⁹ ויקרא, טז' - ח'.

³⁰ ויקרא, טז' - כב'.

³¹ בנוסחאות אחרות, הגירסא:

"שטן".

רבוננו שֶׁל עוֹלָם, יֵשׁ לָךְ עִם אֶחָד בְּאַרְצָךְ כְּמִלְאָכִי הַשָּׂרֵת בְּשָׂמִים,
מֵה מִלְאָכִי הַשָּׂרֵת אֵין לָהֶם קְפִיצִין, כִּךְ הֵם יִשְׂרָאֵל עוֹמְדִים עַל רַגְלֵיהֶם בְּיוֹם
הַכְּפָרִים,
מֵה מִלְאָכִי הַשָּׂרֵת אֵין לָהֶם אֲכִילָה וְשִׁתְיָה, כִּךְ יִשְׂרָאֵל אֵין לָהֶם אֲכִילָה וְשִׁתְיָה
בְּיוֹם הַכְּפָרִים,
מֵה מִלְאָכִי הַשָּׂרֵת נִקִּים מִכָּל חֲטָא, כִּךְ יִשְׂרָאֵל נִקִּים מִכָּל חֲטָא בְּיוֹם הַכְּפָרִים,
מֵה מִלְאָכִי הַשָּׂרֵת שְׁלוֹם מִתְּנוֹךְ בִּינֵיהֶם, כִּךְ הֵם יִשְׂרָאֵל שְׁלוֹם מִתְּנוֹךְ בִּינֵיהֶם בְּיוֹם
הַכְּפָרִים.
וְהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שׁוֹמֵעַ עֲתִירְתּוֹ שֶׁל יִשְׂרָאֵל מִן הַקְּטָגוֹר שְׁלָהֶם,
וּמַכְפִּיר עַל הַמִּזְבֵּחַ, וְעַל הַכֹּהֲנִים, וְעַל כָּל עַם הַקָּהָל - לְמַגְדוֹל וְעַד קֶטֶן,
שֶׁנֶּאֱמַר ³², 'וְכִפֵּר אֶת מִקְדָּשׁ הַקְּדוֹשׁ'."
וּדְבָרִים אֵלּוּ, הֵבִיא אֶם אֲדוֹנֵינוּ הַרְמַב"ן זִיע"א ³³, וַיַּעֲוִין שֵׁם מֵה שֶׁהָאֵרִיךְ בַּעֲנִיין זֶה.
וַיַּעֲוִין עוֹד בְּדַבְרֵי הַ"זוֹהַר הַקְּדוֹשׁ", שֶׁכָּתַב בַּעֲנִיין זֶה כְּדִלְהֵלֶן:
א. בַּפֶּרֶשֶׁת "וַיִּשְׁלַח" ³⁴:
"וְעַל דָּא, מִבְּעֵי לִיָּה לְבַר נָשׁ לְמִיָּהּ בְּאַרְחָ קְשׁוּט, וּבְגִין דִּיָּהָא לִיָּה הָהוּא קְטִיגוֹרָא,
סְנִיגוֹרָא.
כְּגוֹנוֹנָא דָּא, יִשְׂרָאֵל בְּיוֹמָא דְּכַפּוּרִי, דִּיָּהָבִי לִיָּה שְׁעִיר וְאַתְעֵסִיקוּ בְּהַדִּיָּה,
עַד דְּאַתְהֵדֵר עֶבֶד לָהּ, וְסָלִיק, וְסָהִיד סְהִידוֹתָא קָמִי קוֹדֶשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְאַתְעֵבִיד
לָהּ סְנִיגוֹרָא.
וְעַל דָּא אָמַר שְׁלֹמֹה ³⁵, 'אִם רָעַב שֶׁנֶּאֱדָה, הָאֲכִילָהּ לֶחֶם, וְאִם צָמָא, הִשְׁקָהּ מִיָּם',

³² ויקרא, טז' - לג'.

³³ ויקרא, טז' - ח'.

³⁴ דף קעד' ע"ב.

³⁵ משלי, כה' - כא'.

ועל האי נצר הרע, אתמר³⁶."

ב. בפרשת "תצווה"³⁷ :

"תא חזי -

ההוא שעיר דמשדרין ישראל לעזאזל, לההוא מדברא, בגין למיהב חולקא לההוא
סטרא אחרא, לאתעסקא בהדיה.

ואי תימא, תרין שעירין אמאי קא, חד ל-? וחד לההוא סטרא אחרא,

תינח ההוא שעיר דסטרא אחרא!

ל-? אמאי?

אלא -

למלקא דהנה ארגיז על בריה,

קרא לסנטירא, ההוא דעביד דינא בבני נשא תדיר, בגין דינדמן למעבד דינא
בבריה.

ההוא סנטירא חדי, ועאל בבי מלקא למיכל תמן,

כיון דאשגח ביה בריה, אמר, ודאי לא עאל סנטירא דא בבי אבא, אלא בגין
דארגיז מלקא עלי.

מה עבד?

אזל ואתפייס בהדיה.

³⁶ ותרגום דבריו הקדושים:

ולכן, צריך לאדם ללכת בדרך אמת, כדי שיהיה לו הקטגור, סגור.

כמו זה, ישראל ביום הכפורים, שנותנים לו שעיר ומתעסקים עמו,

עד שהופך להיות להם עבד, ועולה ומעיד עדות לפני הקדוש ברוך הוא, ונעשה להם סגור.

ועל זה אמר שלמה המלך (משלי, כה' - כא'), 'אם רעב שנאך, האכילהו לחם, ואם צמא, השקהו מים',

ועל היצר הרע הזה, זה נאמר.

³⁷ דף קפד' ע"ב.

כִּיּוֹן דְּאַתְפִּיִּיס בְּהִדְיָה, פִּקִּיד מַלְכָּא לְמַעַבְד סְעוּדָתָא עֲלָאָה לִיָּה וְלִבְרִיָּה, וּפִקִּיד
דְּלֹא יִדַּע בֵּיהּ הֵהוּא סְנִטִירָא.

לְבִתֵּר, עָאֵל הֵהוּא סְנִטִירָא,

אָמַר מַלְכָּא, הִשְׁתָּא אִי יִנְדַּע דָּא מְסַעוּדָתָא עֲלָאָה דְּאַתְקִינִית לִי וְלִבְרִי, יִתְעַרְבֵּב
פְּתוּרָא.

מָה עֲבַד?

קָרָא לְמַמְנָא עַל סְעוּדָתָא, אָמַר לִיָּה, אַתְקִין מִדִּי, וְתִשְׁוִי קַמָּאִי, וְתִשְׁוִי קַמִּיָּה
דְּהֵהוּא סְנִטִירָא,

בְּגִין דְּיִחְשִׁיב דְּסַעִיד קַמָּאִי מִדִּילִי, וְלֹא יִנְדַּע בְּהֵיָּא סְעוּדָתָא יִקִּירָא דְּחֻדָּה דִּילִי
וְדִבְרִי, וְיִטוּל הֵהוּא חוּלְקָא וְיִזִּיל לִיָּה, וְיִתְפָּרֵשׁ מִחֻדָּה דְּסַעוּדָתָא דִּילָן.

וְאִי לָאו דְּמַלְכָּא עֲבִיד הָכִי, לָא יִתְפָּרֵשׁ הֵהוּא סְנִטִירָא מִבֵּי מַלְכָּא.

כַּד אָמַר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל -

אֲזַמְיִנו תְּרִין שְׁעִירִין, חַד לִי וְחַד לְהֵהוּא דְּלִטּוּרָא, בְּגִין דְּיִחְשִׁיב דְּמַסְעוּדָתָא דִּילִי
קַאָכִיל, וְלֹא יִנְדַּע בְּסַעוּדָתָא דְּחֻדָּה אַחֲרָא דִּילָן,

וְיִסֵּב הֵהוּא חוּלְקָא, וְיִזִּיל לְאַרְחִיָּה, וְיִתְפָּרֵשׁ מִבֵּיתִי ³⁸ .

³⁸ ותרגום דבריו הקדושים:

בא וראה -

השעיר ההוא ששולחים ישראל לעזאזל, למדבר ההוא, כדי לתת חלק לצד האחר ההוא, להתעסק אתו.

ואם תאמר, שני שעירים למה כאן, אחד ל-ה', ואחד לצד האחר ההוא,

ניסא השעיר ההוא של הצד האחר!

אך ל-ה' מדוע?

אלא -

למלך שהיה כועס על בנו,

קרא לשוטר, זה שעושה דין בבני אדם תמיד, כדי שיתכונן לעשות דין בבנו.

השוטר ההוא שמח, ונקנס לבית המלך לאכל שם,

ג. בפרשת "פקודי" ³⁹ :

"וְכַד הָיוּ יִשְׂרָאֵל עֲבָדִי, דָּהוּ יַדְעֵי רָצָא דָא,

כַּד שָׂרְאן לְאַתְקַדְשָׁא בְּקַדוּשָׁה עֲלָאָה בְּיוֹמָא דְּכַפּוּרִי,

הָיוּ מְסַתְפְּלֵי מִיַּד לְמִיָּהֵב חוּלְקִיָּה לְהָאֵי אַתֵּר, וְלְמִיָּהֵב לִיָּה חוּלְקָא בִּינִיָּהוּ, בְּגִין
דְּלֹא יִשְׁתַּכַּח מְקַטְרָגָא עֲלֵיהּ, וְלֹא יֵיתֵן לְאַדְפָּרָא חוּבִיָּהוּן דִּישְׂרָאֵל.

דְּכַמָּה חֲבִילִין, וְכַמָּה מִשְׁרָרִין, אֵינִין דְּאַזְדַּמְנֵן לְנִטְלָא מְלָה מְנִיָּה, כַּד אֲתֵי לְקַטְרָגָא.

זַכָּאָה חוּלְקִיָּה, מֵאֵן דִּיכִיל לְאַסְתַּמְרָא, דְּלֹא יִדְכְּרוּן חוּבֵי לְעִילָא, וְלֹא יִשְׁגַּחוּן עֲלֵיהּ
לְבִישׁ ⁴⁰ ."

כיון שראה אותו בנו, אמר, ודאי לא נכנס השוטר כאן בבית אבי, אלא משום שבעס המלך עלי.

מה עשה?

הלך והתפייס עמו.

ומשום שהתפייס עמו, צוה המלך לעשות סעודה עליונה לו ולבנו, וצוה שלא ידע בו השוטר ההוא.

לבסוף, נכנס השוטר ההוא,

אמר המלך, עתה אם ידע זה מהסעודה העליונה שהכנתי לי ולבני, יתבלבל השלחן.

מה עשה?

קרא לממנה על הסעודה, ואמר לו, תכין משהו ותשים לפני, ותשים לפני השוטר ההוא,

כדי שיחשב שסועד לפני משלי, ולא ידע מהסעודה החשובה ההיא של שמחה שלי ושל בני, ויקח החלק
ההוא וילך לו, ויתרחק מהשמחה של הסעודה שלנו.

ואם לא שעשה המלך כך, לא יתרחק השוטר ההוא מבית המלך.

כך אמר הקדוש ברוך הוא לישראל -

תזמינו שני שעירים, אחד לי ואחד למקטרג ההוא, כדי שיחשב שמסעודה שלי הוא אוכל, ולא ידע
בסעודת השמחה האחרת שלנו,

ויקח חלק ההוא, וילך לדרכו, ויתרחק מביתי.

³⁹ דף רל"ז ע"ב.

⁴⁰ ותרגום דבריו הקדושים:

וכשהיו ישראל עושים, שהיו יודעים סוד זה, כשמתחילים להתקדש בקדשה עליונה ביום הכפורים,

ויעויין עוד בדברי הזוהר הקדוש בעניין זה, בכמה מקומות ⁴¹.

והנה, בעניין זה של נתינת שוחד ליצר הרע, כתב הגה"ק רבינו אברהם אזולאי זיע"א ⁴²:

"וכאשר האדם יעשה דבר של קדושה, הנה הרעים האלה, כיוון שרואים שאין להם אחיזה לא בדיבור ולא במעשה, הם עולים למעלה - מקנאה שכל מערכות נקשרות, והיא נבדלת כמצורע, עולה והולכת ומקטרגת על הקרבן ההוא או על השמחה ההיא,

לכך, צריך לתת חלק לקליפה ...

והנה, החלק הניתן לקליפה: ה-א' אב לכולם, הוא השעיר הניתן לעזאזל ⁴³. ה-ב' שעיר ראש חודש ⁴⁴. ה-ג' שער של תפילין ⁴⁵. ה-ד' מים אחרונים ⁴⁷. ה-ה'

היו מסתכלים מיד לתת את חלקו לאותו מקום, ולתת לו חלק ביניהם, כדי שלא ימצא מקטרג עליהם, ולא יבואו להזכיר חטאי ישראל.

שכמה קבוצות, וכמה מחנות, הם שמזדמנים לטל דבר ממנו, כשכא לקטרג.

אשרי חלקו, של מי שיכול להשמר, שלא יזכרו חטאיו למעלה, ולא ישגיחו בו לרע.

⁴¹ פרשת "חיי שרה", (דף קכב' ע"ב).

פרשת "תולדות", (דף קלח' ע"ב).

פרשת "תרומה", (דף קנז' ע"ב).

פרשת "פקודי", (דף רלז' ע"א, דף רסב' ע"ב, דף רסט' ע"א).

פרשת "אמור", (דף קב' ע"א).

פרשת "בלק", (דף רב' ע"ב).

פרשת "פנחס", (דף רנח' ע"ב).

"תיקוני הזוהר", (תיקון כא').

"השמטות הזוהר", (חלק ב', דף קעא' ע"א).

⁴² בספרו הקדוש "חסד לאברהם", (מעין ז', נהר י').

⁴³ וכמו שנתבאר לעיל.

⁴⁴ וכמו שכתב ה"זוהר הקדוש":

עורלה בעפר⁴⁸. ה-נ' שיער נדה וצפרניה⁴⁹, כנזכר בזוהר⁵⁰. ה-נ' פירות הערלה

פרשת "נח", (דף סד' ע"א)

פרשת "תולדות", (דף קלח' ע"ב).

פרשת "בא", (דף לג' ע"א).

פרשת "תצוה", (דף קפה' ע"א).

פרשת "פקודי", (דף רלח' ע"א, דף רסט' ע"א).

⁴⁵ היינו:

שערות העגל שיוצאות מחוץ לתפילין.

וכפי שפסק ה"שולחן ערוך" (או"ח, סימן לב', סעיף ד' וסעיף מד'), ויעויין שם ב"משנה ברורה" (סעיף קטן רי'), ובדברי ה"מגן אברהם" (סעיף קטן סא').

⁴⁶ כן כתב ה"זוהר הקדוש", (פרשת "פקודי", דף רלז' ע"ב).

ויעויין עוד בדברי הגה"ק רבינו מנחם ריקאנטי זיע"א, (שמות, יג' - ט').

⁴⁷ וכמו שכתב ה"זוהר הקדוש":

פרשת "תרומה", (דף קנב' ע"ב, דף קנד' ע"ב, דף קסט' ע"א).

פרשת "פקודי", (דף רסה' ע"א).

פרשת "פנחס", (דף רמו' ע"א).

"זוהר חדש", (דף קה' ע"ב, דף קו' ע"ב).

ויעויין עוד בדברי הגה"ק רבינו מנחם ריקאנטי זיע"א (דברים, ח' - י'), ובדברי הגה"ק רבינו יעקב חיים סופר זיע"א ("כף החיים", או"ח, ריש סימן קפא').

⁴⁸ כן כתב ה"זוהר הקדוש":

"הקדמת הזוהר", (דף יג' ע"ב).

פרשת "פקודי", (דף רנה' ע"ב).

פרשת "תזריע", (דף מד' ע"א).

פרשת "פנחס", (דף רנז' ע"א).

"תיקוני הזוהר", (תיקון כד', ותיקון לז').

"השמטות הזוהר", (חלק א', דף רסו' ע"ב).

⁵¹. ה-ח' פְּרִי החג ⁵². ה-ט' הוּדְיוּ בְּקֶרְבָּן. ה-י' בֶּשֶׂר הַגּוֹף הַבְּלָה בַּעֲפֹר, כְּנֻזָּר בְּזוּהָר ⁵³ בַּפְּסוּק ⁵⁴ יִהְיֶה חֶבֶק אֶת יָדָיו, וְאָכַל אֶת בֶּשָׂרוֹ. ה-י"א מִי רַחֲמֵי יָדַיִם מִבֵּית הַכֶּסֶּא וְהַשִּׁינָה. וַיֵּשׁ רַבִּים ⁵⁵.

ויעניין שם, שהוא מסוד (ישעיה, סה' - כה'), "וְנִחַשׁ עֹפֶר לְחֻמוֹ".

⁴⁹ היינו:

מותרות האשה, אשר צריכה להסירם קודם טבילתה.

⁵⁰ כן כתב ה"זוהר הקדוש":

פרשת "תרומה", (דף קעב' ע"ב).

פרשת "ויקהל", (דף רח' ע"ב).

פרשת "אחרי מות", (דף עט' ע"א).

פרשת "נשא", (דף קכז' ע"א).

פרשת "פנחס", (דף רמח' ע"ב).

"זוהר חדש", (דף עב' ע"א).

⁵¹ עיין בדברי ה"זוהר הקדוש", (פרשת "פקודי", דף רמד' ע"ב).

⁵² כן כתב ה"זוהר הקדוש":

פרשת "נח", (דף סד' ע"ב).

פרשת "תצוה", (דף קפז' ע"א).

פרשת "מצורע", (דף נה' ע"א).

פרשת "נשא", (דף קכג' ע"ב).

פרשת "פנחס", (דף רנט' ע"א).

⁵³ פרשת "שלח", (דף קעב' ע"ב).

⁵⁴ קהלת, ד' - ה'.

⁵⁵ כגון:

מצוות "עגלה ערופה", וכמו שכתב ה"זוהר הקדוש", בפרשת "וירא" (דף קיד' ע"א), ובפרשת "ויגש" (דף רי' ע"ב), ובפרשת "פקודי" (דף רלז' ע"א).

והכוונה בכל אלה, להבדילה, שלא יקנטר בקדושה, ולא יקטרג,
כי בחלק ההוא, צְהִלָּה וְשִׁמְחָה".

ד. כתב הגה"צ המקובל רבי בן ציון מוצפי שליט"א ⁵⁶ :

"ידוע, שגלות זאת גלות אדום, שאנחנו שרויים בה זה קרוב לאלפיים שנה
בעוונותינו הרבים, 'עֲבַר קָצִיר, קָלָה קֶיץ, וְאֶנְחֵנוּ לֹא נוֹשָׁעֵנוּ' ⁵⁷,
ואחת הסיבות העיקריות, ואולי העיקרית שבהן, היא עוון מכירת יוסף הצדיק
ע"ה, כנזכר בזוהר הקדוש ⁵⁸.

ומצינו בזוהר הקדוש ⁵⁹, מאמר נוסף, שעל ידי שמירת השבת, יהיה תיקון
למכירת יוסף, וממילא תבוא הגאולה,
שהשבת, קשורה ושייכת לגאולה העתידה, כנזכר לעיל.

וזו לשונו שם ⁶⁰ -

כְּד פְּקִיד לֹון קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל, בְּמָרָה, עַל שְׁבִתָּא,
בְּגִין, דְּאִתְּיָא מִדַּת דִּינָא, לְקַטְרָגָא עַל הָהוּא חוּבָא דְּצַדִּיק, דְּזַבֵּינוּ לֵיהּ,
דְּאִיהוּ לְקַבֵּיל יוֹמָא דְּשִׁבְתָּא, וְאִינוּן אֲפִיקוּ לֵיהּ לְחוּל.

ומצוות "כפרות" קודם "יום הכיפורים", וכמו שכתב הגה"ק בעל "שם משמאל" זיע"א (חלק ו' - מועדים,
דף קיג'), משמו של רבינו האר"י זיע"א.

ועניין "מיתוק הדינים", הנעשה על ידי הטלת גורל של ב' מטבעות - כעניין הגורל של "יום הכיפורים",
וכמו שכתב הגה"ק רבינו נחמן זיע"א מברסלב (בספרו הקדוש "ספר המידות", המתקת הדין, אות צד').

⁵⁶ בספרו הקדוש "שיבת ציון", (פרק ד' - "השבת והגאולה", מאמר "תיקון מכירת יוסף בשמירת השבת",
עמודים 126-130).

⁵⁷ ירמיה, ח' - כ'.

⁵⁸ "זוהר חדש", (פרשת "וישב", דף נ' ע"א).

⁵⁹ "זוהר חדש", (פרשת "בשלח", דף לז' ע"ב).

⁶⁰ "זוהר חדש", (פרשת "בשלח", דף לז' ע"ב).

אמר קודשך הוא, הא אית לון רפואה לההוא חובה, אי אינון נטרין ליומא
דשבתא, דאיהו לקביל צדיק חי העולמים⁶¹. עד כאן לשוננו.

הרי לך חידוש נפלא, יוסף הצדיק ע"ה מידתו מידת היסוד, והיא מאירה בשבת
שהיא מידת המלכות,

ומאחר שמכרוהו למצרים, שהם הגרועים שבאומות העולם, הנרמזים בימות
החול,

הרי חיללו את מידת המלכות היא שבת!

ולכן, ניתנה לנו השבת, כדי לתקן ולכפר מידת יוסף.

ועתה, נתבאר בזה, מדוע הגאולה תלויה בשמירת שבת,

שכן, בעוון מכירת יוסף, 'עבדים משלו בנו'⁶²,

על כן, באה מצוות שמירת שבת, ומכפרת על הגלות, שהיא בעבור מכירת יוסף.

ועוד, מובא בזהר הקדוש⁶³, וזה לשוננו -

תא חזי, כתיב בדברות במשנה תורה⁶⁴, 'וְזָכַרְתָּ כִּי עֶבֶד הָיִיתָ בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם, וַיִּפְדֶּךָ
ה' אֱלֹהֶיךָ מִיָּד מִצְרַיִם, בְּיָד חֲזָקָה וּבְזֹרֶעַ נְטוּיָה, עַל כֵּן צִוְּךָ ה' אֱלֹהֶיךָ, לַעֲשׂוֹת אֶת יוֹם
הַשַּׁבָּת'.

הכא, אוליף לן אורייתא, רזא עילאה,

⁶¹ ותרגום דבריו הקדושים:

קשצוה אותם הקדוש ברוך הוא, במרה, על שבת,

משום, שבאה מדת הדין, לקטרג על אותו החטא של הצדיק, שמכרו אותו,

שהוא כנגד יום השבת, והם הוציאו אותו לחל.

אמר הקדוש ברוך הוא, הרי יש להם רפואה לאותו החטא, אם הם שומרים את יום השבת, שהוא כנגד
צדיק חי העולמים.

⁶² איכה, ה' - ח'.

⁶³ תוספת חלק ב', דף רעו' ע"א, סימן ט'.

⁶⁴ דברים, ה' - יד'.

דָּהָא, הָהוּא צְדִיקָא דְאִזְדָּבֵן לְעִבְדָא בְּמִצְרַיִם, וְאַחִילוּ לֵיהּ.
לְקַבְּלֵיהּ, אֵיהּוּ יְזָכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת.
וּבְגִין כֵּךְ, אָמַר לוֹן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל,
בְּבָעוּ מִנְכוֹן, הוּוּ דְכִירִין הָהוּא צְדִיקָא דְאִזְדָּבֵן עַל יְדִיכוּ, וְהָוָה לְעִבְדָא בְּמִצְרַיִם,
וּבְהָהוּא חוּבָא אֶתְגָּזַר עֲלֵיכוּ לְאַשְׁתַּעֲבָדָא בְּמִצְרַיִם,
וּלְכַפְּרָא הָהוּא חוּבָה דְזַבִּינְתוֹן לֵיהּ, נְטָרוּ יוֹמָא דְשַׁבְּתָא, וְיִשְׁתַּבֵּיכוּ לְכוֹן,
דָּהָא יוֹמָא דְשַׁבְּתָא, לְקַבְּלֵיהּ אֵיהּוּ.
כְּדֹאוּקִימָנָא בְּרָזָא דְמַהִימְנוּתָא ... וְיוֹסֵף שַׁבַּת אֶקְרִי לְתַתָּא, לְקַבֵּיל צְדִיק חַי
הַעוֹלָמִים, וְאֶקְרִי שַׁבַּת לְעִילָא,
וּבְגִין כֵּךְ, כְּתִיב ⁶⁵, 'עַל כֵּן צִוָּה ה' אֱלֹהֶיךָ, לַעֲשׂוֹת אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת' ⁶⁶. עַד כֹּאן לְשׁוֹנוֹ.

⁶⁵ דברים, ה' - יד'.

⁶⁶ ותרגום דבריו הקדושים:

בֹּא וְרֵא, כְּתוּב בַּדְּבָרוֹת בְּמִשְׁנֵה תוֹרָה (דברים, ה' - יד'), 'זָכַרְתָּ כִּי עֶבֶד הָיִיתָ בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם, וַיִּפְדְּךָ ה'
אֱלֹהֶיךָ מִשָּׁם, בְּיַד חֲזָקָה וּבְזֶרַע נְטוּיָה, עַל כֵּן צִוָּה ה' אֱלֹהֶיךָ, לַעֲשׂוֹת אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת'.
כֹּאן, מְלַמֶּדֶת אוֹתָנוּ הַתּוֹרָה, סוּד עֲלִיוֹן,
שֶׁהִרִי, הַצִּדִּיק הָהוּא שְׁנִמְכַר לְעִבְדָּא בְּמִצְרַיִם, וְחָלְלוּ אוֹתוֹ,
כְּנֻגְדוֹ, הוּא יְזָכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת'.
וּמִשׁוּם כֵּךְ, אָמַר לָהֶם הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל,
בְּבִקְשָׁה מִכֶּם, תִּהְיוּ זֹכְרִים אֶת הַצִּדִּיק הָהוּא שְׁנִמְכַר עַל יְדֵכֶם, וְהָיָה עֶבֶד לְמִצְרַיִם, וּבַחֲטָא הָהוּא נִגְזַר
עֲלֵיכֶם לְהִשְׁתַּעֲבָד בְּמִצְרַיִם,
וּלְכַפֵּר עַל הַחֲטָא הָהוּא שְׁמִכְרָתֶם אוֹתוֹ, שְׁמַרְוּ אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת, וַיִּמְחַל לָכֶם,
שֶׁהִרִי יוֹם הַשַּׁבָּת, הוּא כְּנֻגְדוֹ.
כְּמוֹ שֶׁבִּאֲרָנוּ בְּסוּד הָאֱמוּנָה ... וְיוֹסֵף נִקְרָא שַׁבַּת לְמַטָּה, כְּנֻגְדָּא צְדִיק חַי הַעוֹלָמִים, שֶׁנִּקְרָא שַׁבַּת לְמַעְלָה,
וּמִשׁוּם כֵּךְ, כְּתוּב (דברים, ה' - יד'), 'עַל כֵּן צִוָּה ה' אֱלֹהֶיךָ, לַעֲשׂוֹת אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת'.

אכן, הדברים ברורים, ולמדנו מהם, גם על השייכות שבין שמירת שבת ליציאת מצרים,

כי על גלות מצרים, שבאה בעבור מכירת יוסף, באה השבת לכפר, ולכן, צריך לזכור יציאת מצרים בשבת, להבין סיבת מצוותה, והיא כפרת מעירת יוסף.

גם נודע, כי לדעה אחת בגמרא ⁶⁷, 'תפילות, אבות תיקנום' - אברהם, תפילת שחרית, יצחק, מנחה, ויעקב, ערבית.

ותפילת מוסף בראשי חודשים, היא כנגד רחל אמנו ע"ה ⁶⁸.

ותפילת מוסף של שבת, כנגד יוסף ⁶⁹.

וכך נזכר בזוהר הקדוש ⁷⁰, וזה לשונו -

תָּא חֲזִי, לְקַבֵּל אֵינִין שְׂבָעָה זְכָאִין, פְּקִיד קוֹדֶשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּאוֹרֵייתָא, לְקַרְבָּא קַרְבֵּן מוֹסֵף, בְּשָׁבַע זְמָנִין בְּשַׁתָּא ⁷¹,

⁶⁷ ברכות, כו' ע"ב.

⁶⁸ כתב גאון עוזינו - הרב חיד"א זיע"א (בספרו הקדוש "מדבר קדמות", מערכת ר', ערך "רחל" - אות ה'), משמו של רבינו האר"י הקדוש זיע"א:

"רחל אמנו ע"ה, בזכותה נתנו ראשי חדשים לישראל,

וכן, 'ראשי חודשים לעמך' - ראשי תיבות 'רחל'.

ומוסף ראש חודש, רחל אמנו תקנתו,

שראתה ברוח הקודש, שנשי המדבר לא נכשלו בעגל,

ורמזה שמה, בראשי תיבות - 'ראשי חודשים לעמך'."

⁶⁹ "זוהר הקדוש", ("זוהר חדש", פרשת "תולדות", דף מה' ע"ב).

⁷⁰ תוספת, חלק ג', דף שב' ע"ב.

⁷¹ היינו:

בגין, לאוספא להו עדונין ותפנוקין מבי מלפא ...
בשבתא, לקבל צדיק יסוד עולם, דאקרי כל, ואקרי שבת, לאוספא ליה עדונין
ממוחא סתימאה ⁷². עד כאן דבריו.

ה. עוד כתב הגה"צ המקובל רבי בן ציון מוצפי שליט"א ⁷³ :
"ומרנא הגאון החיד"א זצ"ל, האריך והרחיב בעניין מכירת יוסף, בדרש וברמז.
וכך כתב בספרו 'נחל קדומים' ⁷⁴, לבאר הפסוק ⁷⁵, 'ואתה דבר אל בני ישראל,
לאמר, אך את שבתתי תשמרו, כי אות הוא ביני וביניכם לדתיתכם, לדעת כי אני
יהוה מקדשכם', וזה לשונו -

כי משה רבינו ע"ה, יש בו בחינת יוסף, והוא קיבל חטא השבטים עם יוסף.
ובמרה, קיטרגה מידת הדין, להחזירם למצרים,
דכתיב ⁷⁶, 'שבע על חטאתיכם'.
ולא רצתה במה שקיבל משה.

ו-ה', נתן להם השבת לכפר, דההוא צדיקא בשביעאה אחיד ⁷⁷.

ב-ז' פעמים בשנה, מתקיים קורבן מוסף.

בשבתות, בראשי חודשים, בראש השנה, ביום הכיפורים, בפסח, בשבועות, בסוכות.

⁷² ותרגום דבריו הקדושים:

בא וראה, כנגד אותם שבעה צדיקים, צוה הקדוש ברוך הוא בתורה, להקריב קרבן מוסף, בשבע פעמים
בשנה,

כדי, להוסיף להם תפנוקים ועדונים מבית המלך ...

בשבת, כנגד צדיק יסוד עולם, שנקרא כל, ונקרא שבת, להוסיף לו עדונים מן הממ הנסתר.

⁷³ בספרו הקדוש "שיבת ציון", (פרק ד' - "השבת והגאולה", מאמר "תיקון מכירת יוסף בשמירת השבת",
עמודים 126-130).

⁷⁴ פרשת "תצווה".

⁷⁵ שמות, לא' - יג'.

⁷⁶ ויקרא, כו' - יח'.

וזה שאמר ⁷⁸, 'וְאַתָּה', שיש בך בחינת יוסף, וקיבלת חטא השבטים, ולא רצתה מידת הדין עד שנתן השבת,

אם כן, עליך שאתה רוצה שיתכפר חטא יוסף, 'דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל' ⁷⁹,

'אֲדֹי' ⁸⁰ - מיעוט ⁸¹, מסיבת מידת הדין שקיטרגה,

'אֶת שְׂבֻתֵי תַשְׁמֹרוּ' ⁸², כי בזה נחה שקטה מידת הדין. עד כאן לשונו.

ובספרו 'כסא דוד' ⁸³, כתב, וזה לשונו -

ונקדים, מה שראיתי להרב עיר וקדִיש הרב נתן שפירא ז"ל, בעל 'מצת שימורים', בדרשותיו, מכתב יד קודשו.

שכתב, דמשה רבינו ע"ה, קיבל לתקן, כל מה שחטאו השבטים עם יוסף, ובזכות זה יצאו ממצרים,

דאי לאו הכי, היה מקטרג חטא יוסף, ומעכב יציאת מצרים לעולם.

וזה שכתוב ⁸⁴, 'וַיִּקַּח מִשָּׁה, אֶת עֲצָמוֹת יוֹסֵף עִמּוֹ, עוֹצֵם וְתוֹקֵף עֲנִיִּין יוֹסֵף עִמּוֹ, שהוא יתקן הכל.

וזה שכתוב ⁸⁵, 'וַחֲמִשִּׁים עָלוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל, מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם, לפי ש- 'וַיִּקַּח מִשָּׁה, אֶת עֲצָמוֹת יוֹסֵף עִמּוֹ' ⁸⁶, זהו תורף דבריו.

⁷⁷ היינו:

יוסף הצדיק ע"ה, אחוז ודבוק בבחינת השבת יום השביעי.

⁷⁸ שמות, לא' - יג'.

⁷⁹ שמות, לא' - יג'.

⁸⁰ שמות, לא' - יג'.

⁸¹ תלמוד ירושלמי, פסחים, פ"א ה"ד.

⁸² שמות, לא' - יג'.

⁸³ חלק ב', דרוש כד' - לשבת זכור, עמוד תלז'.

⁸⁴ שמות, יג' - יט'.

⁸⁵ שמות, יג' - יח'.

ולפי דברי ה- 'זוהר חדש', נראה, דמידת הדין לא רצתה במה שקיבל משה, ורצתה שיחזרו למצרים, וניצולו על ידי שמירת שבת.

ועוד אמרו רבותינו ז"ל⁸⁷, דעמלק בא, על שִׁרְפוּ יְדֵיהֶם מִן הַתּוֹרָה.

ויש להעיר, דעדיין לא ניתנה תורה?

ואפילו תימא, על המצוות שניתנו במרה,

מכל מקום, הא עדיין לא נצטוו בתלמוד תורה.

ונקדים מה שכתב ב- 'זוהר חדש'⁸⁸, ו- 'בסתרי תורה'⁸⁹, דגלות מצרים, היה על מכירת יוסף כב' שנים, לכל שבט - עשר שנים שמכרוהו⁹⁰,

תוריד מהם עשר שנים, שניכו להם בעבור השבטים הקדושים שמתו במצרים, נשאר רד"ו.

וכשבאו למרה, אמרה מידת הדין, דהיה להם לסבול שבע על חטואתם,

ונתן להם את השבת, דההוא צדיקא שביעאה בה אחיד וכו' ⁹¹. עד כאן.

ועוד אמרו שם⁹², וזה לשוננו -

"מאי טעמא, יהושע אגח קרבא, ולא מן שאר עמא?

אלא, בגין דעמלק אתא עליהו, על ההוא חובא דשפּתא דלא נטרין ליה,

⁸⁶ שמות, יג' - יט'.

⁸⁷ מדרש תנחומא, (פרשת "בשלח", אות כה').

⁸⁸ פרשת "וישב", דף לו' ע"א.

⁸⁹ שם, דף לז' ע"א.

⁹⁰ היינו:

שהרי, עשר פעמים כב', הוא 210.

⁹¹ היינו:

כי אותו הצדיק השביעי, הוא יוסף, אחוז בשבת קודש.

⁹² "זוהר חדש", (פרשת "בשלח", דף לז' ע"ב).

כִּמָּה דִּאֲתַעְרוּ חֲכָמִים זְכוּרֹנִם לְבִרְכָּה, אֱלִמְלִי נִטְרוּ יִשְׂרָאֵל שִׁבְתָּא קַמָּא, לֹא שְׁלֵטָא
בְּהוּ אוּמָה וְלִשׁוֹן.

מִה כְּתִיב ⁹³, 'וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי, יָצְאוּ מִן הָעַם לִלְקוֹט, וְלֹא מִצְאוּ,

וּכְתִיב ⁹⁴, 'וַיָּבֹא עַמְלֵק' ...

בְּהֵימָא שְׁעָתָא, אָמַר לִיה מֹשֶׁה לִיהוֹשֻׁעַ, פּוֹק אֲנִי קִרְבָּא בְּעַמְלֵק, דִּהָא לָךְ חֲזָנָא,

בְּגִין, דִּאֲתָּ בַר בְּרִיָּה דִּהְהוּא צַדִּיק, וְאִיהוּ בְּהֵהוּא חוּבָא אֲתִי עֲלֵן ⁹⁵. עד כאן.

וְעַל פִּי דְבַרֵּי ה' - זְוֹהַר ⁹⁶ וְה' - זְוֹהַר חֲדָשׁ, יבוא הכל על נכון,

דְּדְרִישׁ ⁹⁷, 'וַיִּנָּחֶה ה' עַצ' - דָּא אוּרִייתָא,

וְרוּמָז לַשַּׁבָּת, וְגַם 'זֹאת הַתּוֹרָה' ⁹⁸.

וּנִמְצָא, דְּנִיתֵן לֵהֶם הַשַּׁבָּת, וְהִיא הַתּוֹרָה, וְהוּא הַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא, לְהִנְצַל מִמִּידַת

הַדִּין שְׁקִיטְרָגָה עַל חֲטֵא יוֹסֵף הַצַּדִּיק וְכו'.

ו- 'עַמְלֵק', גִּימַטְרִיא 'מַר',

⁹³ שמות, טז' - כז'.

⁹⁴ שמות, יז' - ח'.

⁹⁵ וְתַרְגוּם דְּבַרֵּי הַקִּדּוּשִׁים:

מִה הַטַּעַם, יְהוֹשֻׁעַ עֵרַךְ קֶרֶב, וְלֹא מִשְׁאֵר הָעַם?

אֵלָּא, מִשּׁוּם שְׁעַמְלֵק בָּא עֲלֵיהֶם, עַל אוֹתוֹ הַחֲטָא שֶׁל שַׁבָּת שֶׁלֹּא שָׁמְרוּ אוֹתוֹ,

כְּמוֹ שֶׁהִעִירוּ חֲכָמֵינוּ זְכוּרֹנִם לְבִרְכָּה, אֱלִמְלִי שָׁמְרוּ יִשְׂרָאֵל שַׁבָּת רַאשׁוֹנָה, לֹא שׁוֹלֵט בָּהֶם אִמָּה וְלִשׁוֹן.

מִה כְּתוּב (שְׁמוֹת, טז' - כז'), 'וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי, יָצְאוּ מִן הָעַם לִלְקוֹט, וְלֹא מִצְאוּ,

וּכְתוּב (שְׁמוֹת, יז' - ח'), 'וַיָּבֹא עַמְלֵק' ...

בְּאוֹתָהּ שָׁעָה, אָמַר לוֹ מֹשֶׁה לִיהוֹשֻׁעַ, צֵא וְעֵרַךְ קֶרֶב עִם עַמְלֵק, שֶׁהָרִי לְךָ רֹאיוֹ,

מִשּׁוּם, שֶׁאֵתָּה בֶּן בְּנוֹ שֶׁל אוֹתוֹ צַדִּיק, וְהוּא בְּאוֹתוֹ הַחֲטָא בָּא עֲלֵינוּ.

⁹⁶ בפרשת "וישב", דף מט' ע"ב.

⁹⁷ שמות, טו' - כה'.

⁹⁸ במדבר, יט' - יד'.

בא, על שבת במרה.

אמור מעתה, זה אחד מטעמי זכירת עמלק,

לזכור, כי בחילול שבת, ומיעוט הדביקות, בא עמלק, להיזהר בזה,

כי איככה נוכל למחות זכרו, כל שסיבת חטא שגרם ביאתו, עודנו בישראל?

**כי בבית שני, נתעורר קנאה ושנאה, ונתעורר עוון יוסף אשר קנאוהו השבטים
ושנאוהו,**

כמו שמפרש ב- 'זוהר חדש' ⁹⁹, עיין שם באורך.

וזה שנאמר ¹⁰⁰, 'ה' מִלְךְ גְּאוֹת לְבָשׁ, לְבָשׁ ה' עַל הַתְּאֲזָר',

'הַתְּאֲזָר', גימטריא תרי"ג.

כמו שאמרו דורשי רשומות, **כי שומר שבת, כמקיים כל התורה.**

והם דברי רבותינו ז"ל ¹⁰¹, **אין ישראל נגאלים, אלא בזכות השבת,**

שנאמר ¹⁰², 'בְּשׁוֹבָה וְנַחַת תִּשְׁעוֹן'. עד כאן לשון מרן החיד"א בקיצור.

ועיין עוד בספריו, שהאריך בזה,

וביניהם, בפירושו על התורה, 'פני דוד' ¹⁰³, על הפסוק ¹⁰⁴, 'וְזָכַרְתָּ, כִּי עֶבֶד הָיִיתָ
בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם, וַיֹּצִאֲךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ מִשָּׁם, בְּיָד חֲזָקָה וּבְזֶרַע נְטוּיָה, עַל כֵּן צִוְּךָ יְהוָה
אֱלֹהֶיךָ, לַעֲשׂוֹת אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת', שכתב מה שנתבאר לעיל בקיצור,

והוסיף, וזה לשוננו -

'וְזָכַרְתָּ', שתזכור סיבת העבדות, דהיה בעבור יוסף,

⁹⁹ איכה.

¹⁰⁰ תהילים, צג' - א'.

¹⁰¹ ויקרא רבה, פרשה ג', א'.

¹⁰² ישעיה, ל' - טו'.

¹⁰³ פרשת "ואתחנן", אות יב'.

¹⁰⁴ דברים, ה' - טו'.

ומידת הדין, היא הנותנת שתשבו ז' פעמים חשבון זה.

וְיִצְאָדָּ' וכו', והיה קטרוג,

על כן, 'צִנְדָּה לַעֲשׂוֹת אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת', ושבת מכפרת.

אם כן, היזהרו, שלא תחובו חובת גלות.

ואפשר, שזה טעם שטעו בני אפרים לצאת קודם גאולת ישראל¹⁰⁵,

דסלקא דעתייהו, שהגלות הוא לזרע השבטים, לא להם,

דאתו מיוסף, שלא חטא, ואדרבא הם חטאו עמו.

ויתכן, שזה רמז יוסף הצדיק לאחיו, שציוה לפניהם¹⁰⁶, 'וְטַבְּחַ טַבַּח וְהָכֵן' -

לשבת, כמו שאמרו ז"ל¹⁰⁷,

באשר הוא ש"ס טעם לאחיו, לומר להם, שעל ידי השבת יתכפר להם, ויזהרו

לשמור שבת. עד כאן לשוננו".

ו. עוד כתב הגה"צ המקובל רבי בן ציון מוצפי שליט"א¹⁰⁸:

"והנה, יש במדרש רבה¹⁰⁹, על הפסוק¹¹⁰, 'וְטַבְּחַ טַבַּח וְהָכֵן' -

וְאִין 'הָכֵן', אֶלָּא שַׁבָּת,

הִידָּ מָה דְּאֵתְ אָמַר¹¹¹, 'וְהָיָה בַּיּוֹם הַשְּׁשִׁי, וְהָכִינוּ וְגו'.

הָדָא אָמַרְהָ, שְׁשִׁמַּר יוֹסֵף אֶת הַשַּׁבָּת, קִדְּם שְׁלָא תִנָּתֵן.

¹⁰⁵ סנהדרין, צב' ע"ב.

¹⁰⁶ בראשית, מג' - טז'.

¹⁰⁷ ראש השנה, טז' ע"ב.

¹⁰⁸ בספרו הקדוש "שיבת ציון", (פרק ד' - "השבת והגאולה", מאמר "תיקון מכירת יוסף בשמירת השבת", עמודים 126-130).

¹⁰⁹ בראשית רבה, פרשה צב', ד'.

¹¹⁰ בראשית, מג' - טז'.

¹¹¹ שמות, טז' - ה'.

¹¹² אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, אַתָּה שְׁמַרְתָּ אֶת הַשַּׁבָּת עַד שֶׁלֹא נִתְּנָה,

חֲפִידָּה, שְׁאֵנִי עוֹשֶׂה שָׁבוֹן בְּנֶדֶךְ יְהִיָּה מִקָּרִיב בַּשַּׁבָּת.

מִיָּיִן?

מִמָּה שֶׁקָּרְאוּ בְּעֵינֵי ¹¹³, 'בִּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי, נָשִׂיא לְבָנֵי אֶפְרַיִם'. עַד כֹּאן.

והקשה על כך הרב חיד"א ¹¹⁴ -

שהרי, כמה מצוות עשה יוסף, ומדוע דווקא על זה ניתן לו שכרו?

ותירץ -

שבמעשה זה, יש יתרון,

שביקש בזה, לרמוז לְאָחִיו, שיהיה להם כפרה על החטא שמכרוהו, על ידי שמירת שבת.

ועל כן, רצה ה' את מעשיו.

ולכן, משה רבינו ע"ה, השתדל על תקנת יום השבת לישראל, במצרים, אצל פרעה ¹¹⁵,

כי ידע, שלא יוכלו לצאת משיעבודם, עד שיכפרו על חטא מכירת יוסף,

והכפרה, תהא על ידי שמירת שבת קודש. עַד כֹּאן.

גם נודע, כי נשמת יוסף הצדיק ע"ה, היא נשמת אדם הראשון ¹¹⁶,

ולכן, שופריה, ואיקונין שלו, כשל אביו - שהיה גלגול אדם הראשון ¹¹⁷.

¹¹² מדרש תנחומא, (פרשת "נשא", אות כח').

¹¹³ במדבר, ז' - מח'.

¹¹⁴ בספרו הקדוש "פני דוד", (פרשת "ואתחנן", אות יב').

¹¹⁵ שמות רבה, פרשה א', כח'.

¹¹⁶ "שער הגלגולים", (הקדמה לב').

ועיין עוד במה שנתבאר לעיל באות ג'.

¹¹⁷ וכמו שנתבאר לעיל באותיות ב'-ג'.

וזה, סוד ירידתו למצרים, עלילת אשת אדוניו, ושיבתו בבית האסורים.

ובמדרש ¹¹⁸, איתא -

שכשפגש אדם הראשון את קין, ושאלו: מה נעשה בדינך?

השיבו: עשיתי תשובה, ונתכפר לי.

אמר אדם: כך כוחה של תשובה?!

פתח ואמר ¹¹⁹: 'מִזְמוֹר שִׁיר לְיוֹם הַשַּׁבָּת'. עד כאן.

וקשה -

מה כוונתו, באומרו, כך כוחה של תשובה?

וכי לא ידע זאת אדם, בחכמתו הנפלאה, שכל רזי תורה היו גלויים לו?

אלא, נראה לבאר -

שאדם הראשון אמר, הרי קיימא לן ¹²⁰, היכי דמי בעל תשובה? - באותו פרק,

באותה אשה, באותו מקום.

וכשראה, שבכוח שמירת שבת, אפשר לתקן הכל, כתשובת המשקל,

הבין, שזה טעם שנברא בערב שבת, שהוא זמן כפרתו ומקום כפרתו.

ומעתה, מובן -

שהשומר שבת כהלכתו, מוחלים לו כל עוונותיו ¹²¹, שהיא שקולה כנגד כל

התורה ¹²².

אחר כך, ראיתי, להרב יצחק שרים, בספרו 'ליקוטים מפרדס' ¹²³, שפירש גם

בדרך זאת.

¹¹⁸ בראשית רבה, פרשה כב', כח'.

¹¹⁹ תהילים, צב' - א'.

¹²⁰ יומא, פו' ע"ב.

¹²¹ שבת, קיח' ע"ב.

¹²² שמות רבה, פרשה כה', יב'.

ודע, כי כתבו המקובלים ¹²⁴ -

כי בכוח קבלת שבת, נכרתת מלכות עשיו וישמעאל.

ולכן, אנו אומרים בקבלת שבת: 'התנערי מעפר קומי וכו', שהיא עת הגאולה.

וכמו כן, אומרים: 'התעוררי, התעוררי ... במשׁוש חתן על פלה'."

ז. על מאמר הכתוב ¹²⁵, "ויאמר אליו, אֲדֹנִי יֵדַע, כִּי הִילָדִים רַבִּים, וְהִצָּאן וְהִבָּקֶר עֲלוֹת עָלַי, וְדִפְקוּם יוֹם אֶחָד, וְנִמְתּוּ כָּל הַצָּאן", דרשו רבותינו ז"ל ¹²⁶:

" וַיֹּאמֶר אֵלָיו, אֲדֹנִי יֵדַע, כִּי הִילָדִים רַבִּים וְגו' - זֶה מִשָּׁה וְאַהֲרֹן.

'וְהִצָּאן וְהִבָּקֶר עֲלוֹת עָלַי - אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל,

שֶׁנֶּאֱמַר ¹²⁷, 'וְאַתָּן צֹאנִי צֹאן מִרְעִיתִי, אֲדָם אִתְּם' ¹²⁸.

רב הונא בִּשְׁם רַב אֲחָא אָמַר -

אֵילּוּלֵי רַחֲמֵינוּ שֶׁל הַקְדוּשָׁה בְּרוּךְ הוּא, 'וְדִפְקוּם יוֹם אֶחָד', כָּבֵר מִתּוֹ כָּל הַצָּאן, בִּימֵי אֲדֹרְיָנוּס.

רבי בְּרַכְיָה בִּשְׁם רַבִּי לִוִּי אָמַר -

'אֲדֹנִי יֵדַע כִּי הִילָדִים רַבִּים' - זֶה דָּוִד וְשְׁלֹמֹה.

'וְהִצָּאן וְהִבָּקֶר עֲלוֹת עָלַי - אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל,

שֶׁנֶּאֱמַר ¹²⁹, 'וְאַתָּנָה צֹאנִי וְגו'.

¹²³ פרשת "ויקהל", דרוש טו'.

¹²⁴ "דבר בעתו", (חלק א', יום שבת קודש, דף עח' ע"א. ועוד).

¹²⁵ בראשית, לג' - יג'.

¹²⁶ בראשית רבה, פרשה עח', יג'.

¹²⁷ יחזקאל, לד' - לא'.

¹²⁸ השווה לדרשת רבותינו ז"ל (יבמות, סא' ע"א):

"אתם קרויין אדם, ואין העובדי כוכבים קרויין אדם."

¹²⁹ יחזקאל, לד' - יז'.

רב הונא בשם רב אחא אמר -

אלולי רחמינו של הקדוש ברוך הוא, כבר מתו כל הצאן, בימי המן".

עוד דרשו רבותינו ז"ל¹³⁰, על מאמר הכתוב¹³¹, "כי הוא אלהינו, ואנחנו עם מרעיתו וצאן דוד, היום אם בקלו תשמעו":

"אימתי אנו עמו?"

כשאנו צאן מרעיתו,

שנאמר¹³², 'ואתן צאני צאן מרעיתי, אדם אתם'."

ומדבריהם הקדושים, מבואר¹³³:

שעם ישראל נקראים בשם "צאן",

והיינו, ש-"צאן יעקב", זה עם ישראל.

וממילא, יובן מה שאמר יעקב אע"ה ללבן¹³⁴, "זה לי עשרים שנה בביתך, עבדתיך ארבע עשרה שנה בשתי בנותיך, ושש שנים בצאנך, ותחלף את משכרתי עשרת מנים":

שכן, לכאורה, תמוה הדבר לשם מה נשאר יעקב אע"ה בבית לבן,

והלא, לאחר שהוא נשא את רחל ואת לאה, הוא היה צריך לשוב לבית אביו ואימו, כציוויים,

ובשביל מה, הוא נשאר לעובדו, עוד ו' שנים נוספות?

¹³⁰ מדרש תהילים, מזמור צה', ב'.

¹³¹ תהילים, צה' - ז'.

¹³² יחזקאל, לד' - לא'.

¹³³ עיקרן של דברים הנאמרים במאמר זה, מושתתים על פי שיעורו של אדמו"ר הגה"ק רבי משה שפירא זיע"א, מליל שישי יב' כסלו התשע"ה.

ובתוספת מראי מקומות והערות, תוך הרחבת הדברים, והבאתם לנקודות נוספות -

ממה שחנני בסייעתא דשמיא ה' יתברך.

¹³⁴ בראשית, לא' - מא'.

אלא, שטעם הדבר, ש- "עבדתיך ארבע עשרה שנה בשתי בנותיך",
הוא, היכי תמצוי להגיע לידי "שש שנים בצאנך", שהם יב' שבטי י-ה, המכונים
אל ה- "צאן", וכמו שנתבאר.

ודבר זה, מדוקדק בתכלית הדקדוק, שכן, כך אמר יעקב אע"ה ללבן ¹³⁵:
"ויהי כאשר ילדה רחל את יוסף, ויאמר יעקב אל לבן, שלחני ואלכה אל מקומי
ולארכי. תנה את נשי ואת ילדי אשר עבדתי אתך בהן, ואלכה, כי אתה ידעת את
עבדתי אשר עבדתיך",

שכן, לאחר שעבדתיך בשתי בנותיך, ובצאנך, שהם בני,
כבר נסתיימה השליחות, ששלחוני הורי.

ומכיוון, שאצל יעקב אע"ה, הצאן הגשמי מכון כנגד הצאן הרוחני,
כאשר הוא שכח במעבר יבק, פכים קטנים ¹³⁶, מיד הוא חזר לקחתם,
שכן, מה שדרשו רבותינו ז"ל ¹³⁷, על יעקב אע"ה, "מכאן לצדיקים, שחביב
עליהם ממונם יותר מגופם",

אינו כמליצה בעלמא!

וזאת, מכיוון שאותו הממון - "צאן", מכון אצלו כנגד יב' שבטי י-ה, שהם הצאן
האמיתי.

ולאחר שאנו יודעים, שאותו "צאן" היה מכון כנגד יב' שבטי י-ה. נראה דבר פלא,
וכדלהלן.

א. ידוע ומפורסם, עניין "מעשה אבות סימן לבנים" ¹³⁸.

¹³⁵ בראשית, ל', כה' - כו'.

¹³⁶ כן הוא ברש"י, (בראשית, לב' - כה').

¹³⁷ חולין, צא' ע"א.

¹³⁸ ראשיתו של עניין זה, נזכר במסכת סנהדרין (מד' ע"ב):

"אמר רבי אלעזר, לעולם יקדים אדם תפלה לצרה,

שאיננו לא הקדים אברהם תפלה לצרה - בין בית אל ובין העי, לא נשתייר מרשעי ישראל שריד
ופליט".

וכן הוא במדרש (בראשית רבה, פרשה מ', ו'):

"אמר הקדוש ברוך הוא לאברהם אבינו, צא וכבש את הדרך לפני בניך,

את מוצא, כל מה שכתוב באברהם קתיב בבניו.

באברהם קתיב (בראשית, יב' - י'), 'ויהי רעב בארץ',

בישראל קתיב (בראשית, מה' - ו'), 'כי זה שנתים הרעב בקרב הארץ'.

באברהם קתיב (בראשית, יב' - י'), 'וירד אברם מצרימה לגור שם',

ובישראל קתיב (במדבר, כ' - טו'), 'וירדו אבותינו מצרימה'.

באברהם קתיב (בראשית, יב' - י'), 'לגור שם',

ובישראל קתיב (בראשית, מז' - ד'), 'לגור בארץ באנו'.

באברהם קתיב (בראשית, מז' - ד'), 'כי כבד הרעב בארץ כנען',

בישראל קתיב (בראשית, מג' - א'), 'והרעב כבד בארץ'.

באברהם קתיב (בראשית, יב' - יא'), 'ויהי כאשר הקריב',

בישראל קתיב (שמות, יד' - י'), 'ופרעה הקריב'.

באברהם קתיב (בראשית, יב' - יב'), 'והרגו אתי ואתך יסיו',

ובישראל קתיב (שמות, א' - כב'), 'כל הבן הילוד היארה תשליכה'.

באברהם קתיב (בראשית, יב' - יג'), 'אמרי נא אחתי אתי, למען ייטב לי בעבורך וגו',

ובישראל קתיב (שמות, א' - כ'), 'וייטב אלהים למילדת'.

באברהם קתיב (בראשית, יב' - יד'), 'ויהי כבוא אברם מצרימה',

ובישראל קתיב (שמות, א' - א'), 'ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה'.

באברהם קתיב (בראשית, יג' - ב'), 'ואברם כבד מאד במקנה',

ובישראל קתיב (תהילים, קה' - לד'), 'ויזציאם בקסף וזהב'.

באברהם קתיב (בראשית, יב' - כ'), 'ויצו עליו פרעה',

ובישראל קתיב (שמות, יב' - לג'), 'ותחזק מצרים על העם'.

באברהם קתיב (בראשית, יג' - ג'), 'וילך למסעיו',

ב. והנה, מניין עֲדָרֵי הצאן של יעקב אע"ה הגיע ל-ס' ריבוא, וכדאיתא במדרש¹³⁹ :

"וַיִּפְרֹץ הָאִישׁ¹⁴⁰ ... רַבִּי לְוִי אָמַר, שְׁשִׁים רְבֹאֵי כְלָבִים. רַבֵּן אֲמַר, מֵאָה וְעֶשְׂרִין רְבֹאֵי, וְלֹא פְּלִיגִי -

מֵאֵן דְּאָמַר שְׁשִׁים רְבֹאֵי, לְכָל עֲדָר וְעֲדָר חַד כְּלָב, מֵאֵן דְּאָמַר מֵאָה וְעֶשְׂרִים רְבֹאֵי, לְכָל עֲדָר תְּרִין כְּלָבִין", וביאר שם ה"עץ יוסף":

"ולא פליגי - רבי לוי ורבנן, במניין העדרים, דלתרווייהו, ס' ריבוא עדריים, היה הצאן. אלא, דלמר, היה מספיק לכל עדר, כלב אחד, ולמר, לכל עדר ב' כלבים, אחד מלפניו ואחד מאחוריו". והנה, מנינם של כלל ישראל, היה גם כן ס' ריבוא.

ג. וביאר בזה אדונינו הגר"א זיע"א:

ש-"מעשה אבות סימן לבנים" של גלות מצרים, זה הַשְׁהִיָּה של יעקב אע"ה בבית לבן.

דהנה, יעקב אע"ה, עבד עבודת פרך בבית לבן, וכמבואר בדברי יעקב אע"ה ללבן¹⁴¹ -

וַיִּשְׁרָאֵל קְתִיב (במדבר, לג' - א'), 'אֵלֶּה מִסְעֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל'."

וכ"ה בדברי רש"י והרמב"ן, לאורך כל עניין האבות.

¹³⁹ בראשית רבה, פרשה עג', יא'.

¹⁴⁰ בראשית, ל' - מג'.

"וַיִּפְרֹץ הָאִישׁ מֵאֵד מֵאֵד, וַיְהִי לוֹ צֹאן רְבֹאֹת, וְשִׁפְחוֹת, וְעֶבְדִּים, וְגִמְלִים, וְחֹמְרִים".

¹⁴¹ בראשית, לא', לח' - מא'.

"זֶה עֲשָׂרִים שָׁנָה אֲנֹכִי עֹמֵד, רַחֲלִיף וְעֹזִיף לֹא שָׂכְלוּ, וְאֵלֵי צֹאנֶךָ לֹא אֶכְלֹתִי. טֶרֶפָה לֹא הִבֵּאתִי אֵלֶיךָ, אֲנֹכִי אַחֲטָנָה מִיָּדִי תִּבְקָשָׁנָה, גִּנְבֹתִי יוֹם וּגְנֹבֹתִי לַיְלָה. הֵייתִי בַּיּוֹם אֶכְלָנִי חֶרֶב - וְקָרַח בְּלִילָהּ, וַתִּדָּד שְׁנֵתִי מֵעֵינַי. זֶה לִי עֲשָׂרִים שָׁנָה בְּבֵיתְךָ, עֲבַדְתִּיךָ אַרְבַּע עֶשְׂרֵה שָׁנָה בְּשֵׁתִי בְּנִתִיךָ, וְשֵׁשׁ שָׁנִים בְּצֹאנֶךָ, וַתַּחֲלֶף אֶת מִשְׁכַּרְתִּי עֲשָׂרַת מָנִים."

וכמו כן, עם ישראל, עבד עבודת פוך במצרים,

וכמבואר בפסוק ¹⁴² -

"וַיִּמְכְּרוּ אֶת חַיֵּיהֶם בְּעַבְדָּה קָשָׁה, בַּחֲמֹר וּבִלְבָּנִים, וּבְכָל עֲבָדָה בְּשָׂדֶה, אֶת כָּל עֲבָדָתָם אֲשֶׁר עָבְדוּ בָהֶם בְּפָרֶךְ."

ומשום כך, נאמר ¹⁴³, "אַרְמִי אֶבֶד אֲבִי, וַיֵּרֶד מִצְרַיִם".

ד. עוד ביאר רבינו זיע"א:

דהנה, מצינו, שיעקב אע"ה ברח מבית לבן, ורק לאחר ג' ימים נודע הדבר ללבן, ולא השיגו לבן אלא לאחר ז' ימים,

וכמבואר במאמר הכתוב ¹⁴⁴ -

"וַיֵּגֶד לְלָבֶן בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי, כִּי בָרַח יַעֲקֹב. וַיִּקַּח אֶת אֶחָיו עֲמוֹ, וַיֵּרְדּוּ אֶחָדֶיךָ אֶחָדֶיךָ שְׁבַע יָמִים, וַיִּדְּבַק אֹתוֹ בְּהַר הַגִּלְעָד" ¹⁴⁵.

וכך היה גם כן אצל עם ישראל, בשעת יציאת מצרים,

וכמבואר במאמר הכתוב ¹⁴⁶ -

¹⁴² שמות, א' - יד'.

¹⁴³ דברים, כו' - ה'.

¹⁴⁴ בראשית, לא', כב' - כג'.

¹⁴⁵ יעו"ן מה שכתב בזה רש"י הקדוש:

"כל אותן ג' ימים שהלך המגיד להגיד ללבן - הלך יעקב לדרכו,

נמצא, יעקב רחוק מלבן ששה ימים, ובשביעי השיגו לבן.

למדנו, שכל מה שהלך יעקב בשבעה ימים, הלך לבן ביום אחד."

"וַיֵּגֶד לְמַלְךְ מִצְרַיִם כִּי בָרַח הָעָם, וַיִּהְיֶה לְבַב פְּרָעָה וַעֲבָדיו אֶל הָעָם, וַיֹּאמְרוּ, מֶה זֹאת עֲשִׂינוּ כִּי שָׁלַחְנוּ אֶת יִשְׂרָאֵל מֵעַבְדֵּנוּ",

וכפי שכתב רש"י הקדוש -

"וכיון שהגיעו לשלושת ימים שקבעו לילך ולשוב, וראו שאינן חוזרין למצרים, באו והגידו לפרעה ביום הרביעי,

ובחמישי ובששי רדפו אחריהם,

וליל שביעי ירדו לים,

בשחרית אמרו שירה, והוא יום שביעי של פסח.

לכך, אנו קורין השירה ביום השביעי".

ה. עוד ביאר רבינו זיע"א:

דהנה, מצינו, שיעקב אע"ה ולבן נפרדו פרידה עולמית,

וכמבואר במאמר הכתוב ¹⁴⁷ -

"עַד הַגֵּל הַזֶּה, וְעַד הַמִּצְבָּה, אִם אָנִי לֹא אֶעֱבֹר אֲלֵיךְ אֶת הַגֵּל הַזֶּה, וְאִם אֶתָּה לֹא תֵּעָבֵר אֵלַי אֶת הַגֵּל הַזֶּה וְאֶת הַמִּצְבָּה הַזֹּאת, לָרָעָה".

וכמו כן, היה אצל עם ישראל, בשעת יציאת מצרים,

וכמבואר במאמר הכתוב ¹⁴⁸ -

"וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל הָעָם, אֵל תִּירָאוּ, הִתְנַצְּבוּ וְרָאוּ אֶת יְשׁוּעַת יְהוָה - אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה לָכֶם הַיּוֹם, כִּי אֲשֶׁר רְאִיתֶם אֶת מִצְרַיִם הַיּוֹם, לֹא תִסְפוּ לְרִאֲתָם עוֹד עַד עוֹלָם".

ח. מעשה ועניין נפלא, מצינו בדברי רבותינו ז"ל ¹⁴⁹:

"יחד עמא דארעא, אמר ליה לרבי הושעיה,

¹⁴⁶ שמות, יד' - ה'.

¹⁴⁷ בראשית, לא' - נב'.

¹⁴⁸ שמות, יד' - יג'.

¹⁴⁹ בראשית רבה, פרשה עח', יב'.

אין אַמרת לך חָדָא מְלֵתָא טָבָא, אַתְּ אַמְרַת בְּצַבּוּרָא מִן שְׁמִי?

אָמַר לֵיהּ, מָה הִיא?

אָמַר לֵיהּ, כָּל אוֹתָן הַדּוֹרוֹנוֹת שֶׁנָּתַן אֲבִינוּ יַעֲקֹב לַעֲשׂוֹ, עֲתִידִין אֲמוֹת הָעוֹלָם לְהַחֲזִירוֹ לְמֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ לְעֲתִיד לָבוֹא.

מֵאִי טַעְמִיהָ?

'מַלְכֵי תַרְשִׁישׁ וְאַיִים מְנַחֵה יְשִׁיבוּ'¹⁵⁰, 'יָבִיאוּ אֵין כְּתִיב כָּאֵן, אֶלָּא 'יְשִׁיבוּ'.

אָמַר לֵיהּ, חֲסִידָה, מְלָה טָבָא אַמְרַתְּ, וּמִן שְׁמֶךָ אֲנָא אוֹמֵר לָהּ.

וּמְבוֹאֵר:

שְׁלַעֲתִיד לָבוֹא, עֲתִיד עֲשִׂיו, לְהַשִּׁיב לַעַם יִשְׂרָאֵל אֶת אוֹתָהּ הַמִּתְנָה שֶׁנָּתַן לוֹ יַעֲקֹב אַע"ה.

וְהִנֵּה, עַל מֵאמַר הַכְּתוּב¹⁵¹, "הָלוֹא בֵּיוֹם הַהוּא נֶאֱסַ יְהוָה, וְהֶאֱבַדְתִּי חֲכָמִים מְאֹדִים, וְתִבְנוּהָ מִהַר עֲשׂו", דְּרָשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל¹⁵²:

"אִם יֹאמַר לֶךְ אָדָם, יֵשׁ חֲכָמָה בָּאָדָם, תֹּאמֶן,

יֵשׁ תּוֹרָה בָּאָדָם, אֵל תֹּאמֶן".

וְלִהְיוֹתָבָאֵר:

מִשְׁמַע, שְׁלַעֲתִיד לָבוֹא יֹסִיר הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת אוֹתָהּ הַחֲכָמָה מְאֹדִים, שֶׁהוּא עֲשִׂיו.

בְּרַם, אוֹתָם 'מַלְכֵי תַרְשִׁישׁ וְאַיִים מְנַחֵה יְשִׁיבוּ', הֵם בְּנֵי יוֹן -

וְכַמֵּאמַר הַכְּתוּב¹⁵³, "וַיִּבְגֵּי יוֹן, אֶל־יִשָּׁה וְתַרְשִׁישׁ, כְּתִים וְדָדָנִים",

וְאִם כֵּן, צָרִיךְ בִּיאור, אִיזוֹ מִתְנָה - חֲכָמָה הֵם צָרִיכִים לְהַשִּׁיב?

¹⁵⁰ תהילים, עב' - י'.

¹⁵¹ עובדיה, א' - ח'.

¹⁵² איכה רבה, פרשה ב', יג'.

¹⁵³ בראשית, י' - ד'.

אלא, שידוע הדבר שעיקר החכמה והפילוסופיה היתה בתרבות יון,

ומלכות אדום, היתה ענף ממלכות יון.

וכמו שכתב אדונינו הרמב"ן זיע"א¹⁵⁴ :

"והנה, זה דבר ברור למלכות רומי היוצא מיון, שהוא אחד מבניו,

והוא המסיר תמיד".

ולפי זה, יובן מה שאמרו רבותינו ז"ל¹⁵⁵, "איטליה של יון, זה כרך גדול שברומי".

וכן, יובן, מה שבירך יצחק אע"ה את עשיו¹⁵⁶, "הִנֵּה מְשַׁמְנֵי הָאָרֶץ יִהְיֶה מוֹשְׁבֶּךָ", וביאר בזה רש"י הקדוש¹⁵⁷ :

"זו איטאליה של יון".

ומבואר :

שהממשיכים של חכמת יון, הם אדום.

ברם, כל חכמתם זו, באה להם על ידי מתנה, ואינה חכמה שעבדו בשבילה.

ולכך, רק חכמת עם ישראל היא "חכמה", שכן¹⁵⁸, "חֲכָמַת אָדָם תֹּאִיר פָּנָיו", ו"אתם אתם קרויין אדם, ואין העובדי כוכבים קרויין אדם"¹⁵⁹.

והנה, בעניין המתנה שמתן יעקב אע"ה לעשיו, כתב "בעל הטורים"¹⁶⁰ :

¹⁵⁴ במדבר, כד' - ב'.

אינו בכל הנוסחאות שלפנינו, עקב חסרונות הצנזורה, אך הוא נמצא, בהוצאה שעל ידי "מוסד הרב קוק".

¹⁵⁵ מגילה, ו' ע"ב.

¹⁵⁶ בראשית, כז' לט'.

¹⁵⁷ והוא מהמדרש, בראשית רבה, פרשה סז', ו'.

¹⁵⁸ קהלת, ח' - א'.

¹⁵⁹ יבמות, סא' ע"א.

¹⁶⁰ בראשית, לב' - טז'.

” יעזים מאתים’ - כל תיבות של זה הפסוק, סופן ממי”ן,

לפי שכולן בעלי מומין”.

ואפשר לבאר בזה :

שטעם הדבר, שהטיל יעקב אע”ה מומין במנחה,

היה, בכדי לנתק את אותה החכמה - מחכמת עם ישראל.

וממילא :

נוכל להבין, מפני מה שלח יעקב מנחה זו, ומפני מה נתרצה עשיו ממנחה זו,

משום, שכביכול קיבל ”חלק” מעם ישראל.

ולפיכך, טרח יעקב אע”ה במנחה זו :

וזאת, בכדי שיהיה לעשיו כוח, בעניין ¹⁶¹ ”וְהָיָה כְּאִשֶּׁר תִּרְיֶד, וּפְרָקֶתָ עָלָיו מַעַל צְוֹאֲרָד”.

ולפיכך, נבין מדוע הולך יעקב אע”ה לעשיו רק בימות המשיח :

וזאת, משום שאז יחזיר לו עשיו את אותה החכמה.

באופן, שנוכל לבאר הבנה נוספת, בתפילתו של יעקב אע”ה ¹⁶², ”הַצִּילֵנִי נָא, מִיַּד אָחִי מִיַּד עֵשָׂו, כִּי יֵרָא אֶנְכִּי אֹתוֹ, כֹּן יָבוֹא וְהִכְנִי אִם עַל בָּנִים” :

שכן, פחד יעקב אע”ה, ממה שינהג עמו עשיו במידת ”אח”,

שהיא החכמה,

וכמאמר שלמה הע”ה ¹⁶³, ”אָמַר לַחֲכָמָה אָחֹתִי אֶת”.

ורק לאחר מכן, אמר יעקב אע”ה, ”מִיַּד עֵשָׂו” :

שכן, פחד יעקב אע”ה, שירע עשיו בחכמתו לעם ישראל.

והוא, מה”פסיקתא זוטרטא”.

¹⁶¹ בראשית, כז’ - מ’.

¹⁶² בראשית, לב’ - יב’.

¹⁶³ משלי, ז’ - ד’.

ולפיכך אמר יעקב אע"ה, "כִּי נִרְאָה אֲנֹכִי אֶתְּךָ, פֶּן יָבוֹא וְהִכְנִי אִם עַל בְּנִים":
שכן, אז, כבר תתקיים בו ברכת יצחק אע"ה, "וְהָיָה כִּפְאֶשֶׁר תִּרְדּוּ, וּפְרִקְתָּ עָלָיו מַעַל
צִוְאָרְךָ".

ואם תתמה:

לשם מה, מסר יעקב אע"ה, לעשיו, את אותה החכמה?

נשיב לך:

שזה מאמר הבורא ית"ש לרבקה אמנו ע"ה¹⁶⁴, "וַיֹּאמֶר יְהוָה לָהּ, שְׁנֵי גִוִּים
בְּבִטְנְךָ, וְשְׁנֵי לְאָמִים מִמֶּעֶיךָ יִפְרְדּוּ, וְלֹאִם מִלֵּאִם יֵאָמֶץ וְרַב יַעֲבֹד צָעִיר",
כי כל כוחו של יעקב אע"ה, הוא, רק על ידי אותה הדחיפה, שיתן לו עשיו
להתחזק בעבודת ה' יתברך.

ולפיכך, נוכל לבאר ולהבין את דרשת רבותינו ז"ל¹⁶⁵, על הפסוק¹⁶⁶, "וַיָּבֹא יַעֲקֹב
שָׁלֵם", "שלם בממונו":

שכן, יעקב אע"ה ובניו, לא נתחסרו במאום מנתינת אותם המתנות,

שהן הם הכוח המְחִיָּה והמחייב אותם בעבודת ה' יתברך.

ט. לעיל¹⁶⁷, נתבאר לנו, עד כמה גדול וחמור הוא חטא מכירתו של יוסף
הצדיק, שהוא עומד ומקטרג על בני ישראל בכל זמן ועת, בהעדר מצוות שמירת
שבת קודש.

והנה, החטא הלזה, הוא מן העניינים של עבירות של "בין אדם לחבירו",

וכבר ידוע מאמר רבותינו ז"ל¹⁶⁸, שעבירות של "בין אדם לחבירו", אין יום
הכיפורים מכפר, "עד שירצה את חבירו".

¹⁶⁴ בראשית, כה' - כג'.

¹⁶⁵ שבת, לג' ע"ב.

¹⁶⁶ בראשית, לג' יח'.

¹⁶⁷ אותיות ד'-ה'-ו'.

¹⁶⁸ מסכת יומא, פרק ח' משנה ט'.

ומאידך גיסא, ישנו עוד עוון גדול ונשגב, אשר עולה ומקטרג על בני ישראל בכל עת ועת, אשר הוא מן העבירות של "בין אדם למקום",

והוא "חטא העגל", שאין לך פורענות ופורענות אשר אינה מחמתה ¹⁶⁹, וכמאמר הכתוב ¹⁷⁰, "וּבְיָוִם פְּקָדֵי וּפְקָדָתַי עֲלֵהֶם חֲטָאתָם",

ל. זאת תורת העול"ה:

א. עשיו הרשע, הוא הוא היצר הרע, המסית את האדם מקיום מצוות הבורא ית"ש ¹⁷¹.

ב. יוסף הצדיק ע"ה, היה שטנו של עשיו ¹⁷²,

ולפיכך, מלחמתו התמידית של עשיו הרשע - היצר הרע, הינה כנגד כל דבר שבקדושה, ובפרט בעניין "קדושת הברית - מידתו של יוסף הצדיק ע"ה".

ג. קדושת הלשון, הינה כנגד קדושת הברית ¹⁷³.

והנה, קדושת הלשון, הינה בבחינת "בין אדם לחבירו", שכל קיומו נעשה באמצעות שמירת הלשון,

ומאידך, קדושת הברית, הינה בבחינת "בין אדם למקום", הנשעה באמצעות קדושת הברית.

וכאשר יתבונן המתבונן, וישכיל לשמור את קדושת הלשון, אזי בהכרח שהוא ישמור את קדושת הברית,

והיינו, ששמירת העניינים של "בין אדם לחבירו", יקיימו את שמירת ענייני "בין אדם למקום",

שכן ¹⁷⁴, "הפוגם ברית הלשון, סופו לפגום גם ברית המעור".

¹⁶⁹ סנהדרין, קב' ע"א.

¹⁷⁰ שמות, לב' - לד'.

¹⁷¹ "תיקוני הזהרה", (תיקון סט', דף קה' ע"ב).

¹⁷² בראשית רבה, פרשה עג', ז'.

¹⁷³ "ספר היצירה", (פרק א', משנה ג').

ולפיכך, כאשר הלל הזקן העמיד את הכלל של קיום התורה, באמצעות מצווה אחת,

הוא אמר ¹⁷⁵: "דעלך סני, לחברך לא תעביד".

ואף רבי עקיבא, שהיה תלמידו של רבי אליעזר בן הורקנוס ¹⁷⁶ - תלמידו המובהק של רבן יוחנן בן זכאי ¹⁷⁷, שהיה גדול תלמידיו של הלל הזקן ¹⁷⁸,

העמיד את קיום התורה הקדושה, במצוות "וְאֶהְיֶה לְרֵעֶךָ כְּמוֹךָ" ^{179 180}.

וזאת, מחמת שקיום מצוות של "בין אדם לחבירו", מובילים לקיום המצוות של "בין אדם למקום".

ד. ולא זו בלבד, אלא, שרבי עקיבא בן יוסף, היה הגלגול של יוסף הצדיק ע"ה ¹⁸¹,

¹⁷⁴ "עדן מקדם", (אות למד, ערך לשון הרע, עמודים קצד'-קצה').

¹⁷⁵ שבת, לא' ע"א.

¹⁷⁶ נדרים, נ' ע"א.

¹⁷⁷ מסכת אבות, פרק ב' משנה ח'.

¹⁷⁸ עיין במסכת סוכה (כח' ע"א), ובמסכת בבא בתרא (קלד' ע"א).

ועיין עוד מה שתמה בזה מרנא הגה"ק רבינו יוסף קארו זיע"א, בחיבורו הקדוש "כסף משנה" (פ"ב מהלכות ממרים ה"ב).

ומכוח קושייתו, כתב רבינו זיע"א:

"אלא וודאי בחכמת התורה גדול כמותם, ואפשר, גדול מהם היה".

¹⁷⁹ ויקרא, יט' - יח'.

¹⁸⁰ תלמוד ירושלמי, מסכת נדרים, פרק ט' הלכה ד'.

¹⁸¹ כן כתב השל"ה הקדוש, (פרשת "וישב", תורה אור, ז').

ועיין עוד, בדברי רבינו האר"י זיע"א (בספרו הקדוש "שער הגלגולים", פרק מא'), ובדברי הגה"ק רבינו נתן נטע שפירא זיע"א (בספרו הקדוש "מגלה עמוקות", פרשת "ואתחנן", אופן עג').

ולפיכך, הוא בחר במצווה של "בין אדם לחבירו" כעיקר לכל התורה כולה, שכן מצווה זו אשר מובילה ל-"בין אדם לחבירו", מכפרת על חטא מכירת יוסף הצדיק ע"ה.

ה. ולא זו בלבד, אלא, שעניין "פסח שני", נעוץ אף הוא ביוסף הצדיק ע"ה: שכן, על מאמר הכתוב ¹⁸², "וַיְהִי אֲנָשִׁים אֲשֶׁר הָיוּ טַמְאִים לְנֶפֶשׁ אָדָם, וְלֹא יָכְלוּ לַעֲשׂוֹת הַפֶּסַח בַּיּוֹם הַהוּא, וַיִּקְרְבוּ לִפְנֵי מֹשֶׁה וְלִפְנֵי אֶהֱרֹן, בַּיּוֹם הַהוּא", דרש רבי יוסי הגלילי ¹⁸³, שהיו אלו נושאי ארונו של יוסף".
ללמדך, שתיקון הפסח, נעוץ בענייני "בין אדם לחבירו", שהוא התיקון לחטא מכירת יוסף הצדיק ע"ה, וכפי שיתבאר להלן.

ו. לוחות שניות, ניתנו לעם ישראל ביום הכיפורים, בדווקא: שכן, תקנתו של העובר על מצוות של "בין אדם לחבירו", והיינו, הפוגם בלשונו, הוא, על ידי עסק התורה הקדושה ¹⁸⁴, אשר "מְגַדְּלָתוֹ וּמְרַמְמָתוֹ עַל כָּל הַמַּעֲשִׂים" ¹⁸⁵.

וביום הכיפורים, שעבירות אלו אינם מתכפרים, לְמַדְּנוּ מִשֶּׁה רַע"ה, שְׂקִידוֹשׁ הַלָּשׁוֹן בְּדַבְרֵי תוֹרָה, יִרְחִיק אֶת הָאָדָם מִפְּגִימַת לִשׁוֹנוֹ, ובכך, הוא יוכל לקיים את מצוות "בין אדם לחבירו" כתיקונו, ובכללן אף את המצוות של "בין אדם למקום".

ולצורך כך, שָׁהָה מִשֶּׁה רַע"ה בַּהֲרַסִּינִי, אַרְבַּעַיִם יוֹם נוֹסְפִים: לַהוֹרוֹת וּלְשַׁעָה וּלְדוֹרוֹת, שֶׁהַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה שְׁנִיתָנָה לְאַרְבַּעַיִם יוֹם, יוֹצֵרֶת אֶת הָאָדָם לְבִרְיָה חֲדָשָׁה, וְכַעֲנִיִּין אַרְבַּעַיִם יָמֵי יִצִּירַת הָעוֹבֵר בַּמַּעַי אָמוֹ.

¹⁸² במדבר, ט' - ו'.

¹⁸³ סוכה, כה' ע"א.

¹⁸⁴ ערכין, טו' ע"ב.

¹⁸⁵ מסכת אבות, פרק ו' משנה א'.

ז. עניין השוחד שמקבל היצר הרע ביום הכיפורים כך הוא :
כאשר היצר הרע מקבל את השעיר, מיד הוא נזכר במעשה מכירת יוסף, ובעניין
טבילת כותנתו בשעיר העיזים¹⁸⁶,
ובאותה השעה, הוא הולך להבורא ית"ש, בשביל לקטרג ולהזכיר את עניין
מכירתו, ואת פגמם של עם ישראל בעניין "בין אדם לחבירו".
אלא, שאותו מקטרג, נסתם, בראותו את הכנתם של עם ישראל במשך ארבעים
יום, ובפרט בקדושת עסק התורה,
שעל ידי כך, הם נהפכו לבריה חדשה,
ובראותו את שלימות המעשה, אין בכוחו לקטרג כלל ועיקר,
ולא זו בלבד, אלא, שהוא נעשה לסנגור עליהם¹⁸⁷.
ח. וביאור העניין, כך הוא :
מילת "פרעה", הינה נוטריקון של "פה רע",
והיינו, שכל תכליתו של פרעה הרשע, היו דברי תועבה וגנאי.
ומאידך גיסא, מילת "פסח", הינה נוטריקון של "פה סח",
והיינו, שכל תכליתם של ימי הפסח, הינם קידוש הפה על ידי דברי התורה
הקדושה.
והנה, נוטריקון מילת "שעטנז", הינה "שטן עז"¹⁸⁸,
והיינו, שכל תכליתו ומהותו של השטן, הוא עניין העזות.
וכאשר תתבונן תראה, שהנוטריקון של מילת "לעזאזל", עולה בגימטריא למילים
"עז סח",

¹⁸⁶ בראשית, לז' - לא'.

¹⁸⁷ "פרקי דרבי אליעזר", פרק מו'.

¹⁸⁸ כן כתב הגה"ק רבינו מנחם ריקאנטי זיע"א, (בפרשתו, ויקרא, יט' - יט').

והיינו, שצורת הביטול של השטן הנקרא בשם "עז", הוא על ידי קידוש הפה בדברי התורה הקדושה.

ט. עוד צא ולמד :

דהנה, ראשי התיבות של מילת לעזאל, נרמזים בפסוק ¹⁸⁹, "בְּיוֹם טוֹבָה הָיָה בְּטוֹב, וּבְיוֹם רָעָה רָאָה, גַּם אֶת זֶה לְעֵמֶת זֶה עָשָׂה הָאֱלֹהִים, עַל דְּבַרְתָּ שְׁלֹא יִמָּצָא הָאָדָם אַחֲרָיו מְאוּמָה",

ללמדך, שכשם שהתיקון של "פה רע" נעשה על ידי "פה סח",

כך ביטולו של השטן הנקרא "עז", נעשה על ידי "סח", וכמו שנתבאר לעיל.

י. עניין ה"חכמה" שנתן יעקב אבינו לעשיו ¹⁹⁰, כך הוא :

הנה, מילת "חכמה", הינה נוטריקון של "כוח מה",

ומילת "מה", מרמזת על מידת הענווה, וכמאמר הכתוב ¹⁹¹, "וְנִחַנְנוּ מָה".

והיינו, שכאשר מתבונן האדם בעצמו, ומחשיב עצמו כאין וכאפס,

אזי, בכוחו להתקדש במצוות של "בין אדם לחבירו", וממילא, במצוות של "בין אדם למקום".

וממילא, אותה "חכמה", משמשת כרעה לעשיו ולזרעו,

על ידי, שאנו רואים אותו ונזכרים מחמתו בעניין "כח מה" של אותה ה"חכמה".

יא. ולפיכך, נסמכו פרשיות "אחרי מות - קדושים" אלו לאלו, לצורך קריאת "קללות שבתורת כהנים קודם עצרת":

שכן, עניין פרשת "אחרי מות", הוא שיתוק כוחו של השטן על ידי נתינת השוחד,

ועניין פרשת "קדושים", הוא תיקון העניינים של "בין אדם לחבירו".

¹⁸⁹ קהלת, ז' - יד'.

¹⁹⁰ וכמו שנתבאר לעיל באות ט'.

¹⁹¹ שמות, טז' - ז'.

ללמדך, שעל ידי תיקון העניינים של "בין אדם לחבירו", מתבטל הקטרוג של חטא מכירת יוסף הצדיק ע"ה,
וממילא, נתקנים העניינים של "בין אדם למקום", ומתבטל הקטרוג של חטא העגל.
ומשכך, "תכלה השנה וקללותיה", כאשר בא העולם אל תיקונו,
ואזי, "תחל שנה וברכותיה".
יתן ה' יתברך, ונזכה לזה. אמן.

לרפוא"ש

הרב רפאל פנחס בן מרים רמו
רפאל מנחם בן רות רדואה
הרב יוסף בן רחל
חיים נתן צבי בן שרה
מרדכי בן רינה
מאיר בן נעמי
אליהו לוזון בן גד

~~~~~

שושנה סולטנה בת מרים
שרה בת סוליקא
דינה בת סוליקא
אסתר בת תמר
שרית בת גילה
פאני פרחח בת רחל

"וְצִתֵּיתִי לָהֶם בְּבֵיתִי וּבְחוֹמֹתַי יָד וְשֵׁם"

- הגה"ק רבי רפאל משה אלבאז בן רבי שמואל זיע"א
- הגה"צ רבי דוד מסעוד עובדיה בן אסתר זיע"א
- הגה"צ רבי חיים וואלקין בן צביה זיע"א
- הגה"צ רבי משה איבגי בן אסתר זיע"א
- רבי אברהם איבגי בר רחמה זצ"ל
- רבי שלום איבגי בר רחמה זצ"ל
- צורי (צורישדי) גניש ז"ל בן יולנדה תחי'
- אפרים (אפי) ביתן בן קונפיטה ז"ל
- משה חיון בר קוקה ז"ל
- דב לוסטרניק בר אביבה ז"ל

~~~

- הצדקת מזל טוב אלבאז (לבית סודרי) בת רבקה ע"ה
- הצדקת מרים רמו עובדיה בת אסתר ע"ה
- הצדקת ברוריה מויאל בת חוה ע"ה
- זוהרה פרץ (לבית כהן) בת רחל ע"ה
- מזל טוב סיגלר (לבית עובדיה) בת זוהרה ע"ה
- רחל עמוס (לבית מלכה) בת אסתרלייה ע"ה
- נחמה נעמי דידי (לבית מלכה) בת אסתרלייה ע"ה
- אליס חוה עישה לוי (לבית סיבוגי) בת גרסיה ע"ה
- אריקה ביננבאוס ע"ה (לבית פינקסוביץ) בת יוסף וברטה שיחי'
- חנה אילוז בת פרחא ע"ה
- איילה בת נעמי ע"ה

לעילוי נשמתם הטהורה

של הקדושים אשר נרצחו על קידוש ה'

בחג "שמחת-תורה" תשפ"ד